

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΜΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΣΕ ΑΛΛΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Αντικείμενο: Πτυχιακή εργασία

ΤΕΙ: Τεχνολογικό εκπαιδευτικό
ίδρυμα Πελοποννήσου

Τμήμα: Λογιστικής και
Χρηματοοικονομικής

Φοιτητής: Ιωάννης Παπασωτηρίου

A.M.: 2010032

Υπεύθυνος διδάκτορας: Οδυσσέας
Σπηλιόπουλος

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΝΝΟΙΕΣ	5
1.1 Η έννοια της επιχείρησης.....	5
1.2 Περιουσιακή συγκρότηση της επιχείρησης	6
1.3 Μορφές επιχειρήσεων	7
1.4 Έννοιες.....	8
1.4.1 Έννοια μετατροπής.....	8
1.4.2 Γνήσια και καταχρηστική μετατροπή.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.....	10
2.1 Η Εμφάνιση της Ανώνυμης Εταιρείας (Α.Ε.)	10
2.2 Νομοθετική Ρύθμιση.....	10
2.3 Περιεχόμενο του Κωδικοποιημένου Νόμου 2190/1920	12
2.4 Χαρακτηριστικά της Α.Ε.....	13
2.5 Όργανα της Α.Ε.....	15
2.5.1 Γενική Συνέλευση	15
2.5.2 Το Διοικητικό Συμβούλιο.....	16
2.5.2.1 Υποχρεώσεις Μελών Δ.Σ.	17
2.5.2.2 Η Λειτουργία του Δ.Σ.....	19
2.6 Φορολογικά θέματα των Ανώνυμων Εταιρειών	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ Α.Ε.....	23
3.1 Εισαγωγή	23
3.2 Γενικά περί μετατροπών	23
3.3 Περιπτώσεις Μετατροπών ΑΕ.....	25
3.3.1 Μετατροπή ΑΕ σε ΕΠΕ.....	25
3.3.1.1 Διαδικασία μετατροπής Α.Ε. σε Ε.Π.Ε.	26
3.3.1.2 Δημοσιότητα της Ε.Π.Ε.	28
3.3.1.3 Μετατροπή Α.Ε. σε Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.....	28
3.3.1.4 Φορολογικές Επιπτώσεις	29
3.3.2 Μετατροπή ΑΕ σε προσωπική εταιρεία.....	31
3.3.2.1 Φορολογικές Επιπτώσεις	31
3.5 Ταυτόσημες διατάξεις περί μετατροπής Α.Ε. σε Ε.Π.Ε.	32
3.5.1 Άρθρο 51(5) Ν.3190/55.....	32
3.5.2 Άρθρο 66 Κ.Ν.2190/20	33

3.5.3 Αναμόρφωση και τροποποίηση του Κωδικοποιημένου Νόμου 2190/1920
«Περί Ανώνυμων Εταιρειών και άλλες διατάξεις» Ν.3604/2007 (ΦΕΚ 189/Α'/8.8.2007)

34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ.....	35
4.1 Οι μετασχηματισμοί επιχειρήσεων από φορολογική άποψη	35
4.1.1 Υποχρεώσεις της νέας εταιρίας από τον Κ.Φ.Α.Σ.....	35
4.1.2 Υποχρεώσεις της νέας εταιρίας από πλευράς φορολογίας εισοδήματος.....	35
4.2 Αποτελέσματα μεταβατικής περιόδου σε περιπτώσεις μετασχηματισμού επιχειρήσεων.....	36
4.2.1 Από πλευράς εμπορικού δικαίου.....	36
4.2.3 Μετασχηματισμοί με το Ν. 2166/93.....	37
4.3 Φορολογία προκύπτουσας υπεραξίας κατά την εισφορά εταιρικών μεριδίων επί μετασχηματισμού επιχειρήσεων	37
4.4 Η φορολογία του εισοδήματος των Α.Ε.....	40
4.5 Λοιπές φορολογικές απαλλαγές	42
4.6 Προϋποθέσεις για την παροχή των φορολογικών απαλλαγών.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	45
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	47

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ζούμε σε μια κοινωνία όπου η λειτουργία των επιχειρήσεων συνεχώς αλλάζει και όλοι μέσω της διαδικασίας της σωστής εφαρμογής του όρου σωστού προγραμματισμού και management, προσπαθούν να ισχυροποιήσουν την θέση τους στην αγορά και συγχρόνως να επιτύχουν το μεγαλύτερο ποσοστό κέρδους που μπορούν να έχουν για την επιχείρησή τους και το οποίο θα τους εξασφαλίσει την μακροβιότητα της επιχείρησης αυτής στην αγορά στην οποία λειτουργεί. Για να μπορέσει λοιπόν η κάθε επιχείρηση να ισχυροποιήσει την θέση της στην αγορά στην οποία βρίσκεται και λειτουργεί, θα πρέπει να ακολουθήσει μια στρατηγική και ένα συγκεκριμένο πλάνο management το οποίο θα είναι απολύτως προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τις ιδιοτητές της.

Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο λειτουργούν και οι διάφορες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, μικρές ή μεγάλες, προσπαθώντας να ισχυροποιήσουν την παρουσία τους στην Ελληνική αγορά και συγχρόνως να επεκταθούν και στις νέες διαμορφούμενες χρηματοοικονομικές αγορές της Ευρώπης. Πολλές φορές όμως και εξαιτίας διαφόρων παραγόντων όπως για παράδειγμα η οικονομική ύφεση των ημερών μας, οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων είναι αναγκασμένοι να προχωρήσουν σε μετατροπές ή συγχωνεύσεις προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες οικονομικές καταστάσεις και να βγουν ουσιαστικά κερδισμένοι. Βέβαια, οι μετατροπές και οι συγχωνεύσεις αυτές ορίζονται και διαμορφώνονται κάθε φορά βάση των Νόμων που υπάρχουν εντός της Ελληνικής επικράτειας.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα ασκείται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα δεύτερα έχουν, βασικά, το νομικό τύπο της εταιρίας. Οι διάφορες επιχειρήσεις (οικονομικές μονάδες) συχνά μετατρέπονται (μετασχηματίζονται) σε άλλο νομικό τύπο ή συγχωνεύονται και από τις συγχωνεύσεις προκύπτει πάλι νέος νομικός τύπος επιχείρησης (εταιρικός).

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο της επιχειρηματικής συγκέντρωσης (εξαγορές επιχειρήσεων, συγχωνεύσεις ή μετατροπές εταιρειών σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, ίδρυσης πολυεθνικών εταιρειών κ.λ.π.) παρουσιάζει μεγάλη έξαρση. Παράλληλα, εμφανίστηκε η αναπτυξιακή νομοθεσία φορολογικών κινήτρων για τις

μετατροπές και συγχωνεύσεις με σκοπό τη δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων.

Το χαρακτηριστικό σε όλες τις προαναφερθείσες περιπτώσεις είναι ότι την απόφαση περί μετατροπής, συγχώνευσης ή διάσπασης δεν ακολουθεί εκκαθάριση της μετατρεπόμενης ή της διασπώμενης ή των συγχωνευομένων επιχειρήσεων. Αλλά το δημιουργούμενο από τη μετατροπή, συγχώνευση ή διάσπαση νομικό πρόσωπο αποτελεί –κατά ένα τρόπο– συνέχεια της μετατραπείσας ή των συγχωνευθεισών κ.λ.π. επιχειρήσεων με άλλη, βέβαια, νομική μορφή (εταιρική).

Στόχος της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να αναδείξει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να μετατραπεί μια εταιρεία Α.Ε.. Για τους διάφορους τρόπους μετατροπών των επιχειρήσεων χρησιμοποιούνται συγκεκριμένοι νόμοι, άρθρα, υπουργικές αποφάσεις, για τα οποία η ενδιαφερόμενη εταιρεία πρέπει να πληρεί τις απαιτούμενες, προϋποθέσεις, για να μετατραπεί.

Αρχικά γίνεται αναφορά στην έννοια της επιχείρησης και στις νομικές μορφές που μπορεί να έχει. Επίσης γίνεται αναφορά στην έννοια των μετατροπών και στις μορφές της σύμφωνα με τη βιβλιογραφία. Στη συνέχεια εστιάζουμε στην Α.Ε., περιγράφοντας τα κύρια χαρακτηριστικά της, το νομοθετικό πλαίσιο, τα όργανα της καθώς και κάποια φορολογικά θέματα που τις αφορούν. Ακολουθεί η γενική έννοια της μετατροπής και η αναφορά των περιπτώσεων των μετατροπών που υφίστανται από το νόμο. Στη συνέχεια, γίνεται εμβάθυνση στις περιπτώσεις των μετατροπών Α.Ε., δηλαδή σε Ε.Π.Ε. και Π.Ε. καθώς και ποια συγκεκριμένη διαδικασία ακολουθείται για την κάθεμια περίπτωση μετατροπής και από ποιους συγκεκριμένους νόμους και άρθρα διέπεται. Έπειτα, αναφερόμαστε στο κανονιστικό πλαίσιο που αφορά τη φορολόγηση της νέα επιχείρησης που προκύπτει από την μετατροπή. Τέλος, παρουσιάζονται οι συμπερασματικές παρατηρήσεις της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 Η έννοια της επιχείρησης

Η επιχείρηση είναι ένα σύνολο συντελεστών παραγωγής που συγκεντρώνονται κάτω από την εξουσία κάποιου ατόμου (του επιχειρηματία) ή ομάδας ατόμων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους, μέσω της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών.

Η επιχείρηση είναι ένα σύνολο πόρων κάθε φύσεως : κεφαλαίων, ενσώματων και ασώματων αγαθών, οι οποίοι χρησιμοποιούνται από μια ομάδα ανθρώπων, για την επίτευξη ορισμένου οικονομικού και κοινωνικού σκοπού.

Επιχείρηση καλείται η ποριστική οικονομική μονάδα, που αποτελεί μέσα στην κεφαλαιοκρατική αγορά και των κινδύνων που απορρέουν από αυτήν, την αυτοτελή και υπεύθυνη οργάνωση παραγωγικών συντελεστών (φύσεως-εργασίας-κεφαλαίου) και διαχείρισης συναλλαγών, με τις οποίες τελικά επιδιώκει την πραγματοποίηση του μέγιστου δυνατού κέρδους. Το κέρδος αυτό, κατά κανόνα, πρέπει να υπερβαίνει την αντίστοιχη αμοιβή για την αντιμισθία της διοικητικής ή εκτελεστικής εργασίας.

Η επιχείρηση έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Η επιχείρηση είναι οικονομική μονάδα¹ που προϋποθέτει οπωσδήποτε μόνιμο και έλλογο συνδυασμό συντελεστών παραγωγής.
- Η επιχείρηση είναι οικονομικώς αυτοτελής (αυτοτέλεια λογαριασμών), διοικητικώς αυθύπαρκτος, νομικώς εν μέρει αυτόνομος και τέλος οικονομική μονάδα ποριστική (ιδιωφελής).
- Η επιχείρηση παράγει για άγνωστο καταναλωτικό κοινό.
- Η επιχείρηση γεννήθηκε και δρα μέσα σε ένα κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από την αποτίμηση σε χρήμα και αυτών ακόμη των χρηματοοικονομικά αστάθμητων παραγόντων και γενικά την κερδοσκοπία.

¹Οικονομική μονάδα καλείται ο συστηματικός συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής (φύσεως-εργασίας-κεφαλαίου), δια του οποίου αποσκοπείται η κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών.

1.2 Περιουσιακή συγκρότηση της επιχείρησης

Οι επιχειρήσεις, σα ζωντανοί οικονομικοί οργανισμοί, χαρακτηρίζονται από ορισμένες δυνατότητες αλλά και αδυναμίες σε σχέση πάντοτε με το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν και αναπτύσσονται. Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει και να προσφέρει τις υπηρεσίες της στο κοινωνικό σύνολο και ο βαθμός επιτυχίας της, σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη, βρίσκει την έκφρασή της στην ικανότητά της να πραγματοποιεί κέρδη. Η ικανότητα αυτή της επιχείρησης η οποία καθορίζει και την αξία της, πρέπει να ερευνάται κατά ανάγκη σε σχέση με το περιβάλλον μέσα στο οποίο υφίσταται και λειτουργεί και το οποίο επηρεάζει αποφασιστικά τις συνθήκες ύπαρξής της.

Ο εκτιμητής της αξίας μιας επιχείρησης δεν μπορεί να ολοκληρώσει με επιτυχία το έργο του αν δε μελετήσει σε βάθος την τεchnικοπαραγωγική και χρηματοοικονομική δομή της επιχείρησης και το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση και καθορίζει τη θέση της μέσα στο περιβάλλον αυτό και επιπλέον να διαγνώσει τις παρούσες και μέλλουσες δυνατότητες και αδυναμίες της. Ο εκτιμητής οφείλει, λοιπόν, να διαγνώσει τα συγκριτικά με τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της επιχείρησης και να καθορίσει τη θέση της στην αγορά κατά το χρόνο που πραγματοποιεί την εκτίμησή του αλλά και να προδιαγράψει, όσο το δυνατόν ακριβέστερα, τη μελλοντική της θέση στην αγορά. Η υλοποίηση των εκτιμήσεων αυτών είναι πολύ δύσκολη αφού η αγορά είναι ευμετάβλητη και ο ανταγωνισμός ανελήθτος.

Η επιχείρηση δεν είναι τίποτα άλλο από ένα οργανωμένο σύνολο έμφυχου δυναμικού και άψυχων (υλικών και άυλων) οικονομικών αγαθών και πόρων, το οποίο βρίσκει τη χρησιμότητά του, και επομένως και την αξία του, σε συσχετισμό πάντοτε με την αγορά. Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα η βαρύτητα της σχέσης αυτής στην αξία της επιχείρησης, γιατί η απόκτηση ενός «καλού» ονόματος στην αγορά και η απόκτηση μιας επώνυμης θέσης μέσα σε αυτή απαιτεί μακρόχρονη και επιτυχημένη προσπάθεια. Με άλλα λόγια ο εκτιμητής οφείλει να διαγνώσει το παρόν για να μαντέψει το μέλλον της επιχείρησης για το οποίο κυρίως ενδιαφέρεται. Γιατί ένα λαμπρό παρελθόν της επιχείρησης έχει βαρύτητα στην

προσπάθεια εκτίμησης της αξίας της, μόνο στο βαθμό που το παρελθόν μπορεί να προδικάσει το μέλλον της.

Στην προσπάθεια διάγνωσης της επιχείρησης οφείλει να συνεργαστεί με τα αρμόδια στελέχη της επιχείρησης και να λάβει από αυτά τα απαραίτητα στοιχεία και τις πληροφορίες, τη βασιμότητα των οποίων οφείλει να εξακριβώσει. Τα προγράμματα δράσης, που καταρτίζουν οι σύγχρονες επιχειρήσεις, είναι δυνατόν να αποτελέσουν πηγή χρήσιμων πληροφοριών για την εκτίμηση της μελλοντικής πορείας της επιχείρησης, αρκεί τα προγράμματα αυτά να είναι ρεαλιστικά και να μην εξωραΐζουν την πραγματικότητα.

Ακόμη, σε ιδιόρρυθμες περιπτώσεις, ο εκτιμητής μπορεί να ζητήσει από εξειδικευμένους οίκους την κατάρτιση ειδικών μελετών, οι οποίες να αναφέρονται στη θέση και στην μελλοντική πορεία της επιχείρησης στην αγορά, αλλά και στο βαθμό εκσυγχρονισμού του τεchnικοπαραγωγικού εξοπλισμού της επιχείρησης πάντοτε σε σχέση με τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις που δρουν μέσα στο περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσει τη δράση της.

1.3 Μορφές επιχειρήσεων

Όταν μία επιχείρηση ανήκει σε ένα άτομο τότε λέγεται ατομική επιχείρηση και όταν ανήκει σε περισσότερα από ένα άτομα τότε λέγεται εταιρεία. Οι τύποι των εταιρειών που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα είναι η Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.), η Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.), η Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) και η Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.). Επίσης υπάρχουν οι Συνεταιρισμοί και οι κοινοπραξίες, καθώς και οι αστικές εταιρείες και οι κοινωνίες. Σε ό,τι ακολουθεί θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στις μορφές αυτές των επιχειρήσεων.

Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.) είναι η προσωπική εταιρία με νομική προσωπικότητα, που συνίσταται μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων που επιδιώκουν εμπορικό σκοπό και ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και εις ολόκληρο για όλες τις υποχρεώσεις της.

Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.) είναι η εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα και δική της επωνυμία, στην οποία ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και εις ολόκληρο, είναι δηλαδή ομόρρυθμη, ενώ ένας ή

περισσότεροι ευθύνονται μόνον μέχρι του ποσού της εισφοράς τους σε αυτήν, είναι δηλαδή ετερόρρυθμοι.

Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.) είναι η (με νομική προσωπικότητα) εμπορική εταιρία, της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα και μεταβιβαζόμενα μερίδια (μετοχές) και της οποίας οι εταίροι (μέτοχοι) ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους.

Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) ονομάζεται η (με νομική προσωπικότητα) εμπορική εταιρία, της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα μερίδια, που δεν μπορούν να παρασταθούν με μετοχές και της οποίας οι εταίροι ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους.

1.4 Έννοιες

1.4.1 Έννοια μετατροπής

Για τις εταιρίες με νομική προσωπικότητα ο νόμος επιτρέπει στους εταίρους αυτής, κατά τη νόμιμο διαδικασία και σε ορισμένους εταιρικούς τύπους, χωρίς να καταργείται το νομικό πρόσωπο και χωρίς να ακολουθεί εκκαθάριση και διανομή της εταιρικής περιουσίας, να αποφασίσουν να μεταβάλλουν την εταιρική μορφή σε άλλο εταιρικό τύπο. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για μετατροπή ή μετασχηματισμό της εταιρίας.

Στην πράξη έχουμε τις ακόλουθες περιπτώσεις μετασχηματισμού:

- i. Μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε προσωπική εταιρία (Ο.Ε., Ε.Ε.)
- ii. Μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε Ε.Π.Ε.
- iii. Μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε Α.Ε.
- iv. Μετατροπή Ο.Ε. σε Ε.Ε. και το αντίθετο.
- v. Μετατροπή Ο.Ε., Ε.Ε. σε Ε.Π.Ε.
- vi. Μετατροπή Ε.Π.Ε. σε Α.Ε.
- vii. Μετατροπή Α.Ε. σε Ε.Π.Ε.

Δεν είναι όλες οι περιπτώσεις της ίδιας σπουδαιότητας. Μερικές από αυτές είναι πολύ συνηθισμένες στην πράξη και άλλες υλοποιούνται σπανιότερα. Η τελευταία, για παράδειγμα, δεν έχει καθόλου πρακτική εφαρμογή.

1.4.2 Γνήσια και καταχρηστική μετατροπή

Από τις παραπάνω περιπτώσεις μετατροπής μόνο για τρεις υπάρχει ρητή αναφορά και ρύθμιση με διατάξεις περί εταιρειών νομοθεσίας. Για τις άλλες περιπτώσεις μετατροπής σε Ε.Π.Ε. ή σε Α.Ε. γίνεται αναφορά στις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.Δ.1297/1972 και των άρθρων 1-5 του Ν.2166/1993. Η έλλειψη των ειδικών διατάξεων ορισμένων μορφών δε στάθηκε ικανή να εμποδίσει τις σχετικές συναλλαγές. Στην πράξη ακολούθησαν οι προβλεπόμενες από κείμενες διατάξεις διαδικασίες μετατροπής και για τις περιπτώσεις που ο νόμος σιωπούσε. Έτσι προέκυψαν, η καταχρηστική μετατροπή, δηλαδή περιπτώσεις που δε ρυθμίζονται ρητά από το νόμο παράλληλα με τη γνήσια μετατροπή δηλαδή περιπτώσεις που ρυθμίζονται με ειδικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

2.1 Η Εμφάνιση της Ανώνυμης Εταιρείας (Α.Ε.)

Οι πρώτες μεγάλες εταιρίες των Ινδιών του 17-18ου αιώνα που ιδρύονται με πράξη παραχώρησης από τον βασιλιά στην Ολλανδία, Αγγλία και Γαλλία με σκοπό την εκμετάλλευση των οικονομικών πηγών της Ανατολής, δηλαδή των αποικιών, αποτελούν τους πρώτους τύπους της Α.Ε. Αυτές εμφανίζουν ως κύρια χαρακτηριστικά τους την περιορισμένη ευθύνη των μετόχων για τις εταιρικές υποχρεώσεις και τη διαίρεση του εταιρικού κεφαλαίου σε μετοχές.

Στον γαλλικό εμπορικό κώδικα του 1807 η Α.Ε. εμφανίζεται ως ιδιαίτερος τύπος εταιρίας. Εντάσσεται μεταξύ των άλλων τύπων που ήταν ήδη γνωστοί. Άλλωστε το άρθρο 19 του εμπορικού κώδικα όριζε για πρώτη φορά ότι : ο νομός αναγνωρίζει, τρία είδη εμπορικών εταιριών : την ομόρρυθμη, την ετερόρρυθμη και την ανώνυμη. Ενώ τα άρθρα 33 και 34 του εμπορικού κώδικα δίνουν τα κύρια χαρακτηριστικά της ΑΕ. Οι πρώτες ΑΕ στην Ελλάδα υπήρξαν τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, όπως η Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα (1828), η Εμπορική Τράπεζα Πειραιώς και Παλαιών Πατρών (1840), η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (1841).²

2.2 Νομοθετική Ρύθμιση

Ο θεσμικός νόμος για τις ανώνυμες εταιρίες είναι ο ν.2190/1920 όπως ισχύει. Από την τροποποίηση του από το Ν.Δ. 4237/1962 μέχρι σήμερα ο νόμος δεν έχει ανανεωθεί, με εξαίρεση πολλές και σημαντικές παρεμβάσεις που επιχειρήθηκαν για την ενσωμάτωση κοινοτικών οδηγιών ως εναρμόνιση προς το κοινοτικό δίκαιο.

Αυτές οι παρεμβάσεις, πάρα

τη μεγάλη σημασία τους, αφορούσαν κατ' ιδίαν ζητήματα, που ο κοινοτικός νομοθέτης θεώρησε ότι θα έπρεπε να εναρμονιστούν σε κοινοτικό επίπεδο.

Με το ν. 3604/2007 αναμορφώθηκε, τροποποιήθηκε και αναθεωρήθηκε ο ν.2190 έτσι ώστε να αντιμετωπισθούν ιδιαίτερα μεγάλης σημασίας προβλήματα

² Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών Β έκδοση Χατζηγάγιος Θωμάς 2015 σελ.317

διαθρωτικού χαρακτήρα σχετικά με την καθημερινότητα της ΑΕ. Μειώθηκε δραστικά η διοικητική παρέμβαση στη σύσταση και τη λειτουργία της ΑΕ, ενώ καταβλήθηκε ιδιαίτερη μέριμνα για την ενίσχυση της θέσης των μετόχων. Επίσης εισήχθησαν ρυθμίσεις που διευκολύνουν τις επιχειρηματικές επιλογές των ενδιαφερόμενων και απλοποίησαν τη σύσταση και την λειτουργία της ΑΕ.³

Παρακάτω θα κάνουμε μια αναφορά στις διατάξεις του λαμβάνουν υπόψη όλες τις αλλαγές που έχουν επιφέρει τα παραπάνω νομοθετικά κείμενα.

Ειδικότερα :

- Με το π.δ. 409/1986. προσαρμόστηκε ο κωδ. Ν. 2190/1920 προς το ευρωπαϊκό δίκαιο και ειδικότερα προς τις διατάξεις της πρώτης (60/151/ΕΟΚ), δεύτερης (77/91/ΕΟΚ), τέταρτης (78/660/ΕΟΚ) και μερικώς της έβδομης (83/349/ΕΟΚ) οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- Με το π.δ. 498/1987 προσαρμόστηκε ο κωδ. ν. 2190/1920 προς τις διατάξεις της τρίτης (78/855/ΕΟΚ), έκτης (82/891/ΕΟΚ), εβδομης (83/349/ΕΟΚ) και μερικώς της πρώτης (68/151/ΕΟΚ), δεύτερης (77/91/ΕΟΚ) και τέταρτης (78/660/ΕΟΚ) ευρωπαϊκής οδηγίας.
- Ο ν. 3229/2004 πρόσθεσε νέο κεφάλαιο στον κωδ. ν. 2190, το οποίο αναφέρεται στα διεθνή λογιστικά πρότυπα, σύμφωνα με τον Κανονισμό 1606/2002.
- Με τον ν. 3461/2006 ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η 13η οδηγία 2004/25/ΕΚ για τις δημόσιες προτάσεις αγοράς μετοχών.
- Με τον ν. 3693/2008 ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 2006/43/ΕΚ για τον τακτικό έλεγχο των ετήσιων και ενοποιημένων λογαριασμών.
- Με τον ν. 3884/2010 ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 2007/36/ΕΚ σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από τους μετόχους εισηγμένων εταιριών.⁴
- Με το π.δ. 20/2011 προσαρμόστηκε ο ν.2190/20 με τις διατάξεις της οδηγίας 2009/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την τροποποίηση των Οδηγιών του Συμβουλίου 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ, όσον αφορά ορισμένες απαιτήσεις κοινοποίησης για τις μεσαίου μεγέθους εταιρείες και την υποχρέωση σύνταξης ενοποιημένων λογαριασμών.

³Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών Σκαλίδης Λ.- Βελέντζας Γ. 2013

⁴Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών Β έκδοση Χατζηγάγιος Θωμάς 2015 σελ.321

- Με το π.δ. 86/2011 προσαρμόστηκε ο ν.2190/20 προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/109/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των Οδηγιών 77/91/ΕΟΚ, 78/855/ΕΟΚ, 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 2005/56/ΕΚ όσον αφορά τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και τεκμηρίωσης σε περίπτωση συγχωνεύσεων και διασπάσεων.

2.3 Περιεχόμενο του Κωδικοποιημένου Νόμου 2190/1920

Ο Κ.Ν.2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στο πρώτο κεφάλαιό περιλαμβάνει ορισμένες γενικές διατάξεις (άρθρα 1-3γ) και ρυθμίζει τη σύσταση και τις ακρότητες της ανώνυμης εταιρίας και τις διατυπώσεις δημοσιότητας της (άρθρα 4-7ε), το μετοχικό κεφάλαιο και θέματα σχετικά με τη μετοχή και την απόκτηση ιδίων μετοχών από την εταιρία, όπως τις εξαγοράσιμες μετοχές (άρθρα 8-17β).

Στο δεύτερο κεφάλαιο ρυθμίζονται θέματα, που αφορούν στο διοικητικό συμβούλιο (άρθρα 18-24), στο τρίτο, θέματα που αφορούν στη γενική συνέλευση των μετοχών και στις συνέπειες λήψης ελαττωματικών αποφάσεων από αυτήν (άρθρα 25-35γ) και στο τέταρτο, θέματα που αφορούν στους ελεγκτές (άρθρα 36-38 και 39α και 40α)(τα άρθρα 40β-40ε)καταργήθηκαν) και στα δικαιώματα της μειοψηφίας των μετόχων (άρθρα 39 και 40).

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνεται ρύθμιση για τα βιβλία της εταιρίας και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (άρθρα 41-43γ), για τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις (άρθρο 42ε παρ.5) και για τη διάθεση των κερδών (άρθρα 44-46α).

Στο έκτο κεφάλαιο ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη λύση της εταιρίας, στην εκκαθάριση της (άρθρα 47-49) και στην εξαγορά των μετοχών της (άρθρα 49α-49γ).

Στο έβδομο κεφάλαιο υπάρχει πρόβλεψη για τις αλλοδαπές ανώνυμες εταιρίες (άρθρα 50-50ε).

Στο όγδοο κεφάλαιο ορίζεται η κρατική εποπτεία που ασκείται στις ανώνυμες εταιρίες (άρθρα 51-53α), ενώ στο ένατο προβλέπεται ποινική ευθύνη κυρίως των ιδρυτών, των μελών του διοικητικού συμβουλίου, των διευθυντών της ανώνυμης εταιρίας και των ελεγκτών (άρθρα 54-63).

Στη συνέχεια υπάρχουν προβλέψεις για τις δόκιμες μεταβολές της ανώνυμης εταιρίας. Έτσι στο δέκατο κεφάλαιο ρυθμίζεται η μετατροπή της ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία αλλού τύπου και η μετατροπή άλλων τύπων εταιριών σε ανώνυμες (άρθρα 66-67), στο ενδέκατο γίνεται πρόβλεψη για τη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών (άρθρα 68-80) και στο δωδέκατο, για τη διάσπαση της ανώνυμης εταιρίας (άρθρα 81-89).

Στο δέκατο τρίτο κεφάλαιο, υπάρχει ρύθμιση για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των συνδεδεμένων επιχειρήσεων (άρθρα 90-109). Το δέκατο τέταρτο κεφάλαιο ρυθμίζει τη σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των λοιπών χρηματοδοτικών ιδρυμάτων (άρθρα 110-133).

Στο δέκατο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο περιλαμβάνεται ρύθμιση για τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (άρθρα 134-143).

Τέλος τα άρθρα 1,79 και 82 του ν.3604/2007, αναμόρφωση και τροποποίηση του Κ.Ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών και άλλες διατάξεις που δεν ενσωματώθηκαν στον Κ.Ν.2190/1920, περιλαμβάνουν ορισμένες διευκρινιστικές για την τροποποίηση του νόμου αυτού παρατηρήσεις και μεταβατικές διατάξεις.⁵

2.4 Χαρακτηριστικά της Α.Ε.

Κάθε ανώνυμη εταιρία χαρακτηρίζεται από το νόμο ως εμπορική ανεξάρτητα από το σκοπό της. Στην εταιρία αυτή όλοι οι εταίροι – μέτοχοι ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους.⁶

Το κεφάλαιο της διαιρείται σε ίσα τμήματα, τις μετοχές, οι οποίες μπορεί να είναι ανώνυμες ή ονομαστικές και ενσωματώνονται σε τίτλους μιας ή περισσότερων μετοχών. Η ανώνυμη εταιρία ανήκει στις κεφαλαιουχικές εταιρίες στις οποίες τα

⁵Φορολογική Λογιστική II Γκίνογλου Δημήτριος 2014 σελ.154

⁶ Παρόλα αυτά με την ψήφιση του νόμου ν.4321/2015 το άρθρου 31 αυτού προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο που υπήρξε μέτοχος ή εταίρος κεφαλαιουχικών εταιρειών με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον δέκα (10%) τοις εκατό, ευθύνεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρο με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα για την καταβολή των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών, προσθετών τελών, προσαυξήσεων, λοιπών επιβαρύνσεων και ως άνω εργατικών απαιτήσεων που δημιουργήθηκαν κατά τη χρονική περίοδο της ιδιότητας του μετόχου ή εταίρου. Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής δεν ισχύουν για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ή αναγνωρισμένο χρηματιστήριο σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε..

πρόσωπα (οι εταίροι) μπορούν να αλλάζουν χωρίς να υπάρχει διακοπή ή λύση των εταιρικών σχέσεων.

Η επωνυμία της εταιρίας πρέπει να υποδηλώνει το αντικείμενο εργασιών της εταιρίας και να περιέχονται οι λέξεις <<Ανώνυμη Εταιρία>>. Η ανώνυμη εταιρία μπορεί να ιδρυθεί από ένα ή περισσότερα πρόσωπα ή να καταστεί μονοπρόσωπη με τη συγκέντρωση όλων των μετοχών σε ένα μόνο πρόσωπο. Η μονοπρόσωπη Α.Ε. υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β.

Η Α.Ε. είναι εμπορική εταιρία ακόμη και αν οι σκοποί της ίδρυσης της είναι η εξυπηρέτηση δημόσιας ωφέλειας ή παροχή υπηρεσίας. Η ίδρυση μιας Α.Ε. ακόμη και μικρού μεγέθους γίνεται λόγω αυξημένου κύρους που απολαμβάνει η Α.Ε. στην αγορά αλλά και της δυσκαμψίας των ρυθμίσεων σε σύγκριση με τις υπόλοιπες μορφές εταιριών. Στην Ελληνική αγορά σήμερα περίπου το 1% των Α.Ε. είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο ενώ οι περισσότερες διοικούνται κατά κανόνα από τους μετόχους όπως δηλαδή και στις προσωπικές εταιρίες. Η εισαγωγή της Α.Ε. στο χρηματιστήριο έχει ως αποτέλεσμα το συνεχή έλεγχο από παράγοντες της αγοράς. Η εφαρμογή της τήρησης των κανόνων της εταιρικής διακυβέρνησης έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της αξιοπιστίας των Α.Ε. που είναι εισηγμένες σε σύγκριση με τις μη εισηγμένες.⁷

Πιο συγκεκριμένα τα χαρακτηριστικά της Α.Ε. είναι:

1. Η Α.Ε. είναι η κατεξοχήν κεφαλαιουχική εταιρία,
2. Η Α.Ε. είναι από το νόμο εμπορική, ανεξάρτητα αν ο σκοπός της είναι εμπορική επιχείρηση.
3. Έχει ιδιαίτερη νομική προσωπικότητα.
4. Το κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε ίσα μερίδια, τις μετοχές.
5. Η εταιρική ιδιότητα μεταβιβάζεται, καταρχήν, ελευθέρα.
6. Οι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, δηλαδή μέχρι το ποσό της εισφοράς τους.
7. Για τα χρέη της ευθύνεται μόνο η ίδια με την περιουσία της και ρυθμίζεται κατά κύριο λόγο από διατάξεις αναγκαστικού δίκαιου.
8. Επιτρέπεται πλέον, μετά το ν. 3604 η ίδρυση Α.Ε. με ένα μόνο πρόσωπο.⁸

⁷Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος Θεοφάνης Καραγιώργος 2014 σελ.211

⁸Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών Λευτέρης Σκαλίδης – Γιάννης Βέλεντζας 2013 σελ.104

2.5 Όργανα της Α.Ε.

2.5.1 Γενική Συνέλευση

Η γενική συνέλευση είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο σε μια ανώνυμη εταιρεία. Αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση και οι κατά το νόμο αποφάσεις της είναι υποχρεωτικές για όλους τους μετόχους, ανεξάρτητα από τη συμμετοχή τους ή όχι, ανεξάρτητα κι από την προσωπική τους τοποθέτηση ακόμη, κατά τη λήψη αυτών των αποφάσεων. Διακρίνεται σε:

- I. Τακτική: Συγκαλείται υποχρεωτικά κάθε χρόνο και μέσα σε έξι (6) το πολύ μήνες από την λήξη της κάθε χρήσης. Αρμοδιότητες της είναι η έγκριση του ισολογισμού, η διάθεση των αποτελεσμάτων, ο διορισμός ή η απαλλαγή των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών κλπ. Για τη λήψη των αποφάσεων της απαιτείται συνήθως απαρτία και πλειοψηφία, η παρουσία δηλαδή μετόχων που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/5 του καταβεβλημένου κεφαλαίου και πλειοψηφία του 51% των ψήφων που εκπροσωπούνται στη γενική συνέλευση.
- II. Έκτακτη: Συγκαλείται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας όποτε χρειαστεί, για λόγους που η νομοθεσία ή το καταστατικό επιβάλλουν. Υποχρεωτικά όμως συγκαλείται : α) Μέσα σε τριάντα (30) μέρες μετά από την υποβολή σχετικού αιτήματος στο Δ.Σ., όταν ένας ή περισσότεροι μέτοχοι (εφόσον εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/2 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου), το θελήσουν. β) Όταν οι ελεγκτές το απαιτήσουν και μέσα σε δέκα (10) μέρες μετά από το αντίστοιχο αίτημα τους στο Δ.Σ. γ) Για να αποφασιστεί η λήψη μέτρων ή η τύχη της εταιρείας όταν το σύνολο των ίδιων κεφαλαίων της έχει διαμορφωθεί σε επίπεδα χαμηλότερα από το μισό (1/2) του μετοχικού κεφαλαίου. Για την εγκυρότητα των αποφάσεων της έκτακτης Γ.Σ. χρειάζεται «συνηθισμένη απαρτία» και «συνηθισμένη πλειοψηφία».
- III. Καταστατική: Συγκαλείται με σκοπό την αναθεώρηση των όρων του καταστατικού (Μεταβολή Μ.Κ., συγχώνευση της εταιρείας με άλλη, μετατροπή της εταιρείας, λύση της εταιρείας, αλλαγή αντικειμένου

εργασιών, παράταση της διάρκειας της εταιρείας, κλπ.). Για την εγκυρότητα των αποφάσεων και της καταστατικής Γ.Σ., χρειάζεται ενισχυμένη (καταστατική) απαρτία και πλειοψηφία, δηλαδή τουλάχιστον τα 3/5 του αριθμού των μετοχών που εκπροσωπούνται σε αυτήν.

2.5.2 Το Διοικητικό Συμβούλιο

Η ανώνυμη εταιρεία διοικείται από ένα διοικητικό συμβούλιο. Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο [άρθρο 18, 22 παρ. 1 κ.ν.2190 / 1920] προβλέπεται ένα σύστημα διοικητικών συμβουλίων ενός επιπέδου. Ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζεται από το καταστατικό ή από τη Γενική Συνέλευση, εντός των ορίων που ορίζει το καταστατικό. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από τουλάχιστον τρία μέλη [Άρθρο 18, Ν. 2190/1920]. Παρόλο που δεν υπάρχει ειδική διάταξη για το σκοπό αυτό, υποστηρίζεται ότι ο ελάχιστος αριθμός μελών του Δ.Σ. αυξήθηκε σε έξι, μετά την ψήφιση του νόμου 3016/2002, ο οποίος απαιτεί το Διοικητικό Συμβούλιο να αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη. Σύμφωνα με αυτό το νόμο τουλάχιστον το 1/3 των μελών του Δ.Σ. θα πρέπει να είναι μη εκτελεστικά και τουλάχιστον δύο από τα μη εκτελεστικά μέλη θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα⁹. Στο νόμο δεν προβλέπεται μέγιστος αριθμός μελών του Δ.Σ. [Άρθρο 18, παράγραφος 2, Ν. 2190/1920].

Τουλάχιστον το ένα τρίτο (στρογγυλοποιημένο προς τα πάνω) των μελών του Δ.Σ. των εισηγμένων εταιρειών πρέπει να είναι μη εκτελεστικά μέλη, δηλαδή να ασχολείται μόνο με την προώθηση των γενικών εταιρικών υποθέσεων και όχι με τα καθημερινά θέματα διαχείρισης. Τα μη-εκτελεστικά μέλη πρέπει να απαρτίζονται από τουλάχιστον δύο ανεξάρτητα μέλη, εκτός εάν οι εκπρόσωποι των μετόχων που αποτελούν την μειοψηφία είναι ρητά διορισμένοι να συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο [Άρθρο 3, Ν. 3016/2002]. Οι αρμοδιότητες και οι εξουσίες των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών διευθυντών καθορίζονται στους κανόνες εσωτερικής λειτουργίας που θεσπίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου [Άρθρο 6, Ν. 3016/2002].

⁹Μουζούλας, Νόμος 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση, 2003, σ. 79

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ότι μια νομική οντότητα μπορεί να είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην περίπτωση αυτή, η νομική οντότητα είναι υποχρεωμένη να ορίσει άτομο για την άσκηση των καθηκόντων του νομικού εκπροσώπου ως μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου [Άρθρο 18, παράγραφος 2 Ν. 2190/1920].

Το καταστατικό μπορεί να δώσει σε συγκεκριμένο μέτοχο ή μετόχους το δικαίωμα να διορίζει(ουν) μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που δεν υπερβαίνουν το ένα τρίτο του συνολικού αριθμού τους, καθορίζοντας παράλληλα τους όρους υπό τους οποίους θα ασκηθεί το δικαίωμα αυτό, ιδίως όσον αφορά στο ποσοστό συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο και στο «κλείδωμα» των μετοχών [Άρθρο 18, παράγραφοι 3 – 5, Ν. 2190/1920].

Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζεται είτε μόνο από σχετική διάταξη του καταστατικού είτε από την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για την εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, εντός των ορίων που καθορίζονται από το καταστατικό. Και στις δύο περιπτώσεις η διάρκεια της θητείας δεν υπερβαίνει τα έξι έτη. Κατ' εξαίρεση, ο όρος παρατείνεται αυτομάτως, κατ' εφαρμογή του νόμου, μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να συγκληθεί η επόμενη ετήσια Γενική Συνέλευση (δηλαδή έξι μήνες από το τέλος του οικονομικού έτους). Τα μέλη του Δ.Σ. (μέτοχοι ή όχι) μπορούν πάντα να επανεκλεγούν. [Άρθρο 19, Ν. 2190/1920]

2.5.2.1 Υποχρεώσεις Μελών Δ.Σ.

Σύμφωνα με το άρθρο. 2 παρ. 1, Ν. 3016/2002, η κυριότερη υποχρέωση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας με τίτλους εισηγμένους σε οργανωμένη αγορά συναλλάγματος είναι η συνεχής επιδίωξη της ενίσχυσης της μακροπρόθεσμης οικονομικής αξίας της εταιρείας και της προστασίας του γενικού εταιρικού συμφέροντος.

Όσον αφορά τις μη εισηγμένες εταιρείες στο χρηματιστήριο, το καθήκον του διοικητικού συμβουλίου για την άσκηση του εταιρικού συμφέροντος αναγνωρίζεται σιωπηρώς από τη διάταξη του άρθρου 22α παρ. 2 Ν. 2190/1920, σύμφωνα με την οποία τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν ευθύνονται έναντι της εταιρείας για

πράξεις ή παραλείψεις που βασίζονται σε νόμιμη απόφαση της γενικής συνέλευσης ή συνιστούν εύλογη επιχειρηματική απόφαση που ελήφθη με καλή πίστη, επαρκείς πληροφορίες και αποκλειστικά με στόχο το εταιρικό συμφέρον. Ομοίως, το άρθρο 22α παρ. 2 Ν. 2190/1920 απαγορεύει στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου να επιδιώκουν συμφέροντα που αντιβαίνουν στα συμφέροντα της εταιρείας.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η κυρίαρχη θέση σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο είναι ότι το Δ.Σ. δεν υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη, για τους σκοπούς των διαχειριστικών του αποφάσεων, άλλα συμφέροντα εκτός εκείνων που σχετίζονται με την εταιρεία¹⁰. Ειδικότερα, το άρθρο 2 του νόμου 3016/2002 φαίνεται να επιδιώκει τη συνδιαλλαγή δύο αντίθετων φαινομενικά εννοιών, δηλαδή της αξίας του μετόχου αφενός, και της θεωρίας των ενδιαφερομένων μερών, αφετέρου. Ωστόσο, παρόλο που το εύρος του εταιρικού συμφέροντος βρίσκεται ακόμη υπό συζήτηση, είναι γενικά αποδεκτό ότι περιλαμβάνει μόνο τα ενδοεταιρικά συμφέροντα, δηλαδή τα συμφέροντα των μετόχων, για τα οποία η εταιρεία έχει συσταθεί. Συγκεκριμένα, το κύριο καθήκον και το καθήκον του Δ.Σ. πρέπει να είναι η προώθηση της οικονομικής αξίας της εταιρείας και τα έσοδα των μετόχων. Στο ίδιο πλαίσιο, το Δ.Σ. θα πρέπει να εξετάζει τις επιπτώσεις των αποφάσεών του στην τιμή της μετοχής της εταιρείας, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές δεν υπονομεύουν την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της εταιρείας.

Ωστόσο, τα ανωτέρω δεν εμποδίζουν το διοικητικό συμβούλιο να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων (δηλ. τα συμφέροντα των εργαζομένων, των προμηθευτών, των τοπικών κοινοτήτων, των πιστωτών, κ.λπ.), εφόσον αυτά αντικατοπτρίζουν θετικά το συμφέρον της εταιρείας. Μέσα στα ακραία όρια που ορίζει ο νόμος, το διοικητικό συμβούλιο διαθέτει κάποια διακριτική ευχέρεια κατά την επίτευξη των ειδικών αποφάσεων διαχείρισης, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες, περιστάσεις και συμφέροντα¹¹.

¹⁰ Ρόκας Ν., Εμπορικές εταιρείες, 2008, σελ. 341.

¹¹ Τονντόπουλος, Ο νόμος της ανώνυμης εταιρείας, τ. 10, 2005, σελ. 45.

2.5.2.2 Η Λειτουργία του Δ.Σ.

Με την επιφύλαξη των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της συνέλευσης των μετόχων για επίλυση ορισμένων θεμάτων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει για κάθε πράξη που αφορά τη διαχείριση της εταιρείας, τη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων και την επίτευξη του στόχου της εταιρείας γενικά.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει θέματα για τα οποία το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αναθέσει τη διοίκηση και την αντιπροσωπεία σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, μέλη ή όχι. Εφόσον δεν απαγορεύεται από το καταστατικό και παρέχεται από τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, τα πρόσωπα αυτά μπορούν να αναθέσουν περαιτέρω την άσκηση των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί ή μέρους των αρχών αυτών σε άλλους διευθυντές ή τρίτους.

Ο νόμος δεν προβλέπει και δεν απαιτεί τη δημιουργία ειδικών επιτροπών του διοικητικού συμβουλίου, με εξαίρεση τη δημιουργία επιτροπής ελέγχου, η οποία είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία της ροής χρηματοοικονομικών πληροφοριών και τον εσωτερικό έλεγχο των εισηγμένων εταιρειών [Άρθρο 37, Ν. 3693/2008]. Ωστόσο, το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει τη σύσταση επιτροπών με καθοριστικό ή συμβουλευτικό ρόλο, αναθέτοντας ορισμένες από τις εξουσίες διοίκησης ή / και εκπροσώπησής του.

Οι διοικητικές διαδικασίες της εταιρείας περιλαμβάνουν επίσης τον εσωτερικό έλεγχο της λειτουργίας της εταιρείας. Το καταστατικό μπορεί να επιτρέψει ή να υποχρεώσει το Διοικητικό Συμβούλιο να αναθέσει τον εσωτερικό έλεγχο της εταιρείας σε ένα ή περισσότερα μη-εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. ή, αν ο νόμος δεν το απαγορεύει, και στα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.. Οι εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο πρέπει να θεσπίσουν έναν κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας και να δημιουργήσουν ένα τμήμα εσωτερικού ελέγχου.

Ο πρόεδρος είναι επιφορτισμένος με τον πλήρη έλεγχο της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, δηλαδή τη σύγκληση και την διαχείριση των συνεδριάσεων του συμβουλίου. Δεν έχει εκπροσώπηση ή / και διαχειριστικές αρμοδιότητες, εκτός αν αυτές έχουν ανατεθεί με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου.

Το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να συνεδριάζει οποτεδήποτε το απαιτεί ο νόμος, το καταστατικό ή οι ανάγκες της εταιρείας, με προειδοποίηση δύο ημερών προς τα μέλη. Υπό την ποινή της ακύρωσης των αποφάσεων του Δ.Σ., η πρόσκληση στη συνεδρίαση θα πρέπει να αναφέρει με σαφήνεια τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, αλλιώς η λήψη αποφάσεων επιτρέπεται μόνο εάν παρίστανται ή εκπροσωπούνται όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και κανένα από αυτά δεν αντιτίθεται σε αυτά.

Η σύγκληση του συμβουλίου μπορεί επίσης να ζητηθεί από δύο από τα μέλη του Δ.Σ. μέσω αίτησης προς τον Πρόεδρο ή τον Αναπληρωτή του, οι οποίοι υποχρεούνται να συγκαλούν τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου εντός επτά ημερών από την υποβολή της αίτησης. Ο τελευταίος οφείλει επίσης, υπό την ποινή της ακύρωσης των αποφάσεων, να αναφέρει με σαφήνεια τα θέματα επί των οποίων το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να συζητήσει. Σε περίπτωση που το Διοικητικό Συμβούλιο δεν συγκληθεί από τον Πρόεδρο ή τον Αναπληρωτή του εντός της ανωτέρω προθεσμίας, τα μέλη που έχουν ζητήσει τη σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου επιτρέπεται να καλέσουν το Διοικητικό Συμβούλιο εντός πέντε ημερών από τη λήξη της προθεσμίας των επτά ημερών, γνωστοποιώντας την σχετική πρόσκληση στα άλλα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Οι συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου διεξάγονται κατά κανόνα στην έδρα της εταιρείας. Κατ'εξαίρεση, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει άλλο τόπο, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, όπου μπορεί να συνεδριάζει έγκυρα το Διοικητικό Συμβούλιο. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει εγκύρως εκτός της έδρας του, είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό, υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα μέλη του είναι παρόντα ή εκπροσωπούνται στη συνεδρίαση και κανένας από αυτούς δεν αντιτίθεται στη διεξαγωγή της συνεδρίασης και της λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάσει με τηλεδιάσκεψη ή χωρίς να πραγματοποιηθεί συνεδρίαση, υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα μέλη έχουν υπογράψει τα πρακτικά που καθορίζουν τις συσκέψεις του διοικητικού συμβουλίου.

Οι συζητήσεις και οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου καταχωρούνται σε συνοπτική μορφή σε ειδικό βιβλίο που μπορεί επίσης να φυλάσσεται μέσω ηλεκτρονικού συστήματος. Μετά από αίτηση μέλους του διοικητικού συμβουλίου, ο

Πρόεδρος υποχρεούται να καταγράψει ακριβή περίληψη της γνώμης του στα πρακτικά. Στο πρακτικό καταχωρείται επίσης κατάλογος των μελών του συμβουλίου που παρίστανται ή εκπροσωπούνται στη συνεδρίαση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως όταν παρίστανται ή εκπροσωπούνται τα μισά από τα μέλη συν ένα, με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν τουλάχιστον τρία μέλη.

Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από το νόμο ή το καταστατικό, οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου θεωρούνται έγκυρες με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που παρίστανται ή εκπροσωπούνται στη συνεδρίαση. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπέρ ή κατά μιας απόφασης, η ψήφος του Προέδρου δεν υπερισχύει, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο Καταστατικό.

2.6 Φορολογικά θέματα των Ανώνυμων Εταιρειών

Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος του νομικού προσώπου είναι το τμήμα των καθαρών κερδών που διανέμεται είτε στους μετόχους, είτε στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων, είτε στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου υπό μορφή ποσοστών και αμοιβών κ.ο.κ. Τα ποσά που διανέμονται στα παραπάνω πρόσωπα φορολογούνται στο όνομα τους. Επομένως, γίνεται διάκριση μεταξύ διανεμόμενων και μη διανεμόμενων κερδών και μόνο τα μη διανεμόμενα κέρδη φορολογούνται ως εισοδήματα της ανώνυμης εταιρείας, ενώ τα ποσά που καταβάλλονται ως μερίσματα στους μετόχους και στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων ή ως ποσοστά στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, φορολογούνται ως εισοδήματα των προσώπων αυτών. Οι ανώνυμες εταιρείες είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν δήλωση φορολογίας στον αρμόδιο οικονομικό έφορο μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσεως, για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν μέσα στη χρήση.

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος που φορολογείται στο όνομα του νομικού προσώπου της εταιρείας είναι σταθερός και ανεξάρτητος από το ύψος του φορολογητέου εισοδήματος. Στο σημείο συνεπώς αυτό, διαφέρει το σύστημα φορολογίας της ανώνυμης εταιρείας από το σύστημα φορολογίας των φυσικών προσώπων, δεδομένου ότι αυτό φορολογείται με προοδευτικό συντελεστή.

Ο συντελεστής φορολογίας των ανώνυμων εταιρειών διαφοροποιείται μεταξύ διαφόρων κατηγοριών εταιρειών της μορφής αυτής. Σήμερα ο συντελεστής φορολογίας των ανωνύμων εταιρειών φτάνει το 40% αν διανεμηθεί το κέρδος, ενώ αν παραμείνει στην εταιρεία ελαχιστοποιείται στο 26% για εισοδήματα κάτω των 50,000 ευρώ και 33% άνω των 50,000 ευρώ.

Τα κυριότερα προβλήματα στη φορολογία των ανώνυμων εταιρειών κατά καιρούς ,είναι τα εξής: Α) Η ανώνυμη εταιρεία πρέπει να φορολογείται για το σύνολο των κερδών της ανεξάρτητα αν διανέμεται ή όχι, και κατόπιν να φορολογείται στο όνομα κάθε μετόχου ή άλλου δικαιούχου το τμήμα εκείνο των κερδών που διανέμεται υπό μορφή μερισμάτων κ.τ.λ. Β) Η εταιρεία δεν πρέπει να φορολογείται, αλλά μόνο οι μέτοχοι για τα μερίσματα που τους καταβάλλονται. Γ) Η μεν ανώνυμη εταιρεία πρέπει να φορολογείται, αλλά μόνο για το τμήμα των κερδών που διανέμει, οι δε μέτοχοι για τα μερίσματα που τους καταβάλλει η εταιρεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ Α.Ε.

3.1 Εισαγωγή

Οι επιχειρήσεις πολλές φορές προσαρμοσμένες στα νέα οικονομικά δεδομένα και στις νέες προκλήσεις, και σε συνδυασμό με την ταχύτητα των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και την τεχνολογική εξέλιξη αναζητούν νέες μορφές λειτουργίας και ανάπτυξης μέσω της μετατροπής της νομικής τους μορφής, με στόχο να ανταποκριθούν στα ζητήματα που προκύπτουν από τις μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς και του ανταγωνισμού αλλά και στις αλλαγές στο ευρύτερο κανονιστικό/νομοθετικό πλαίσιο.

Βέβαια εκτός από τους στρατηγικούς λόγους οι επιχειρήσεις μετατρέπουν την νομική τους μορφή τις περισσότερες φορές για λόγους φορολογικούς, νομικούς και άλλους. Οι φορολογικοί λόγοι αποτελούν τον κύριο παράγοντα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη μετατροπή μιας επιχείρησης.

Η πολιτεία έχοντας σκοπό την ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για τη δημιουργία ανταγωνιστικών και βιώσιμων οικονομικών μονάδων, δημιούργησε ένα θεσμικό πλαίσιο μέσω των νομοθετημάτων που έχει σε ισχύ, δηλαδή το Ν.Δ. 1297/1972 και αφετέρου τις διατάξεις των άρθρων 1-5 του Ν.2166/1993, με τον οποίο έχουν την δυνατότητα οι επιχειρήσεις να μετατραπούν σε Α.Ε. ή Ε.Π.Ε., με απλό και σύντομο τρόπο, παρακάμπτοντας τον πιο σύνθετο και χρονοβόρο από πλευράς μετασχηματισμών του Ν.Δ. 1297/1972 ή και των διατάξεων του Ν.2190/1920 (άρθρα 67-89).

3.2 Γενικά περί μετατροπών

Το χαρακτηριστικό που διακρίνει τις περιπτώσεις μετατροπών εταιρικών τύπων είναι ότι, την απόφαση μετατροπής δεν ακολουθεί η εκκαθάριση της μετατρεπόμενης επιχείρησης. Αλλά το δημιουργούμενο από τη μετατροπή νομικό πρόσωπο αποτελεί –κατά έναν τρόπο- συνέχεια της μετατραπέουσας επιχείρησης, με άλλη νομική μορφή βέβαια. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι αρκετές από τις σχετικές διατάξεις θεωρούν την προκύπτουσα από μετασχηματισμό επιχείρηση

ως συνέχεια της μετατραπείσας στο όνομα τις οποίας συνεχίζονται οι εκκρεμείς δίκες της μετατραπείσας. Σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Αναμόρφωσης Συναλλαγών αν η μετατραπείσα εταιρεία, κατά το χρόνο μετατροπής, είχε υποχρέωση τηρήσεως Λ.94 (βιβλίου αποθήκης), η υποχρέωση αυτή συνεχίζεται να υπάρχει και για το νέο νομικό πρόσωπο (που προέκυψε από τη μετατροπή) από τη σύστασή του. Αντίθετα από πλευράς φορολογίας εισοδήματος γίνεται σαφής διαχωρισμός μεταξύ της μετατρεπόμενης επιχείρησης από την επιχείρηση με τη νέα νομική μορφή.

Μετατροπή σημαίνει μεταβολή της νομικής μορφής της εταιρείας χωρίς εκκαθάριση και ίδρυση νέας εταιρείας και χωρίς ανάγκη μεταβίβασης των εταιρικών αντικείμενων και των εταιρικών χρεών στην εταιρεία με τη νέα της μορφή.¹²

Η μετατροπή αφορά μόνο ένα νομικό πρόσωπο, του οποίου ο μετασχηματισμός σε άλλου νομικού τύπου εταιρεία επέρχεται με μονομερή δικαιοπραξία.

Οι παρουσιαζόμενες στην πράξη περιπτώσεις μετατροπής επιχειρήσεων είναι:

1. Μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε προσωπική εταιρεία (Ο.Ε., Ε.Ε.)
2. Μετατροπής ατομικής επιχείρησης σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης(Ε.Π.Ε.)
3. Μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε ανώνυμη εταιρεία (Α.Ε.)
4. Μετατροπή Ο.Ε. σε Ε.Ε. και το αντίθετο.
5. Μετατροπή προσωπικής εταιρείας (Ο.Ε., Ε.Ε.) σε Ε.Π.Ε. (άρθρο 53 Ν.3190/55)
6. Μετατροπή προσωπικής εταιρείας (Ο.Ε., Ε.Ε.) σε Ε.Π.Ε. (άρθρο 53 Ν.3190/55)
7. Μετατροπή προσωπικής εταιρείας (Ο.Ε., Ε.Ε). σε ανώνυμη εταιρεία (άρθρο 67 Κ.Ν. 2190/20, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 Ν.2239/95)
8. Μετατροπή ανώνυμης εταιρείας σε προσωπική εταιρεία (άρθρο 66α Κ.Ν. 2190/20, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 66 Ν.3604/07)

¹²Ρόκας Κ. Νίκος, Εμπορικές Εταιρείες, εκδ. Αντ. Α. Σακουλά 1996.

9. Μετατροπή ανώνυμης εταιρείας σε Ε.Π.Ε. (άρθρο 51 Ν. 3190/55 και 66 Κ.Ν. 2190/20).

Από τις παραπάνω εννέα περιπτώσεις μετατροπής μόνο για πέντε υπάρχει ρητή αναφορά και ρύθμιση με διατάξεις της περί εταιρειών νομοθεσίας. Για τις άλλες περιπτώσεις μετατροπής επιχειρήσεων σε Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. γίνεται αναφορά στις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.Δ. 1297/72 και των άρθρων 1-5 του Ν. 2166/93. Η έλλειψη ειδικών διατάξεων επί του μετασχηματισμού ορισμένων επιχειρηματικών μορφών δεν εμπόδισε τις σχετικές συναλλαγές. Στη πράξη ακολουθήθηκαν οι προβλεπόμενες από τις κείμενες διατάξεις διαδικασίες μετασχηματισμού και για τις περιπτώσεις που ο νόμος σιωπούσε. Έτσι, πρόεκυψε η καταχρηστική μετατροπή (περίπτωση που δεν ρυθμίζεται από το νόμο όπως περιγράφηκε σε προηγούμενη ενότητα) παράλληλα με τη γνήσια μετατροπή (που ρυθμίζεται με ειδικές διατάξεις).¹³

Η παρούσα πτυχιακή εργασία θα ασχοληθεί με τις περιπτώσεις μετατροπών Α.Ε.

3.3 Περιπτώσεις Μετατροπών ΑΕ

3.3.1 Μετατροπή ΑΕ σε ΕΠΕ

Η μετατροπή ΑΕ σε ΕΠΕ προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 51 Ν.3190/55 και 66 Κ.Ν 2190/20 όπως αυτά αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 16 του Ν. 2339/95.

Τα άρθρα αυτά ορίζουν τα εξής:

1. Για τη μετατροπή ΑΕ σε Ε.Π.Ε. χρειάζεται να ληφθεί απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων της ανώνυμης εταιρείας.
2. Η πράξη της μετατροπής πρέπει να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο.
3. Στο συμβολαιογραφικό έγγραφο θα ενσωματωθεί το καταστατικό της (εκ μετατροπής) Ε.Π.Ε. στο οποίο πρέπει να περιλαμβάνονται οι ουσιώδεις διατάξεις του νόμου 3190/55.

¹³ Λεοντάρη Κ. Μιλτιάδη, Μετατροπή-Συγχώνευση & Διάσπαση Εταιρειών, 5η εκδ. Πάμισος, Αθήνα 2008.

4. Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. που θα προκύψει από τη μετατροπή της ανώνυμης εταιρείας, πρέπει να είναι τουλάχιστον 4.500 ευρώ, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.3190/55, όπως αυτό τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 19 του ν.3769/2009. Σε περίπτωση που υπάρξει διαφορά θα καλυφτεί με νέες εισφορές των εταίρων (σε χρήμα ή είδος). Τυχόν νέες εισφορές σε είδος θα εκτιμηθούν από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/20.

3.3.1.1 Διαδικασία μετατροπής Α.Ε. σε Ε.Π.Ε.

Λήψη αποφάσεων των μετόχων της ΑΕ

Η μετατροπή της ΑΕ σε Ε.Π.Ε γίνεται με απόφαση των μετόχων, οι οποίοι καλούνται σε τακτική ή έκτακτη γενική συνέλευση. Η απόφαση θα ληφθεί στη γενική συνέλευση εφόσον παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται μέτοχοι οι οποίοι πρέπει να εκπροσωπούν τα 2/3 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου ή ότι προβλέπει το καταστατικό.

Συγκρότηση Επιτροπής άρθρου 9 Κ.Ν. 2190/20

Στα σχετικά άρθρα 51 του Ν.3190/55 και 66 του Κ.Ν.2190/20 αναφέρεται ρητά η υποχρέωση εκτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων της μετατρεπόμενης ανώνυμης εταιρείας από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν.2190/20. Εξάλλου, η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του Κ.Ν.3190/55, ορίζει ρητά ότι η αποτίμηση της αξίας των εις είδος εισφορών κατά τη σύσταση Ε.Π.Ε. γίνεται κατά τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/20, δηλαδή, με εκτίμηση της επιτροπής του άρθρου 9 του τελευταίου αυτού νόμου.

Σύνταξη καταστατικού της Ε.Π.Ε.

Το καταστατικό της Ε.Π.Ε. που έχει προέλθει από την μετατροπή, θα συνταχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3190/55 και θα περιλαμβάνει και ολόκληρο το κείμενο της προαναφερθείσας εκτιμήσεως. Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. θα είναι ίσο προς τη θετική καθαρή θέση που αναφέρεται στην έκθεση εκτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων της Α.Ε. Επιπλέον δεν μπορεί να είναι κατώτερο των

4.500ευρώ και πρέπει να διαιρείται σε ίσα μερίδια, καθένα από τα οποία να είναι ίσο με 30ευρώ ή πολλαπλάσιο του ποσού αυτού.

Υπογραφή συμβάσεως μετατροπής

Η πράξη της μετατροπής της Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, το οποίο θα υπογράψουν, ενώπιον του συμβολαιογράφου όλοι οι μέτοχοι της μετατρεπόμενης ανώνυμης εταιρείας . Εάν υπάρξουν μέτοχοι της Α.Ε. που διαφώνησαν στη γενική συνέλευση με την απόφαση της μετατροπής, οι μετοχές αυτών, φυσικά, δεν υπολογίζονται για το σχηματισμό των απαιτούμενων ποσοστών απαρτίας και πλειοψηφίας. Όμως, η απόφαση περί μετατροπής, που λήφθηκε νομότυπα από τους υπόλοιπους μετόχους, υποχρεώνει και τους διαφωνούντες οι απόντες.

Έγκριση Περιφερειάρχη ή Υπουργού Ανάπτυξης

Η μετατροπή της Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. πρέπει να εγκριθεί από την οικεία Περιφέρεια ή τον Υπουργό Ανάπτυξης και στη συνέχεια η σχετική εγκριτική απόφαση να καταχωρηθεί στο Μητρώο Α.Ε. Σχετική ανακοίνωση πρέπει να δημοσιευθεί και στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.

Θεώρηση του καταστατικού της Ε.Π.Ε. από τη Δ.Ο.Υ., Ταμείο Νομικών και Πρόνοιας και Επιμελητήριο

Δύο κυρωμένα αντίγραφα του συμβολαίου μετατροπής της Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. υποβάλλονται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. εντός προθεσμίας 15 ημερών από την υπογραφή της συμβολαιογραφικής πράξεως. Ταυτόχρονα, θα πληρωθεί ο Φ.Σ.Κ. 1% εφόσον το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. είναι μεγαλύτερο από της Α.Ε. και οφείλεται σε τυχόν νέες εισφορές. Η Δ.Ο.Υ. θεωρεί το ένα από τα δύο αντίγραφα συμβολαίου και το επιστρέφει στην εταιρεία. Το θεωρημένο από τη Δ.Ο.Υ. αντίγραφο προσκομίζεται στη συνέχεια στο Ταμείο Νομικών και στο Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων για να θεωρηθεί και από αυτά. Στη συνέχεια προσκομίζεται και στο οικείο Επιμελητήριο για να χορηγηθεί η βεβαίωση χρήσεως της επωνυμίας του διακριτικού τίτλου της Ε.Π.Ε.

3.3.1.2 Δημοσιότητα της Ε.Π.Ε.

Η δημοσιότητα της νέας εκ μετατροπής προελθούσας Ε.Π.Ε. περιλαμβάνει δύο ενέργειες:

- Καταχώρηση στα βιβλία εταιρειών του αρμοδίου της έδρας της εταιρείας Πρωτοδικείου. Αυτό γίνεται με την υποβολή στο Πρωτοδικείο του αντιγράφου του συμβολαίου επί του οποίου έχουν γίνει οι θεωρήσεις της Δ.Ο.Υ. του Επιμελητηρίου και των Ταμείων Νομικών και Πρόνοιας δικηγόρων. Κατόπιν αιτήσεως της Ε.Π.Ε., το Πρωτοδικείο της χορηγεί ένα ή περισσότερα κυρωμένα αντίγραφα του συμβολαίου μετατροπής.
- Δημοσίευση στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως σχετικής ανακοινώσεως με τα στοιχεία της εκ μετατροπής προελθούσας Ε.Π.Ε.

3.3.1.3 Μετατροπή Α.Ε. σε Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.

Το Υπουργείο Οικονομικών είχε αποφασίσει παλαιότερα ότι Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης δεν μπορεί να προέλθει από μετατροπή επιχείρησης οποιασδήποτε μορφής (Εγκ. 1033549/πολ. 1132/18.4.2002).¹⁴

Αργότερα, μετάβαλε την γνώμη του και με την ακολουθούσα νεότερη εγκύκλιο του 1056093/πολ. 1086/15.6.2006, δέχθηκε ότι είναι εφικτή η μετατροπή Α.Ε. σε μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.

«5. Με την αριθμ. 339/2005 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών επί της οποίας δεν ασκήθηκε, με τη σύμφωνη γνώμη του Νομικού Γραφείου Φορολογίας, αναίρεση από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, κρίθηκε ότι στις Μονοπρόσωπες Ε.Π.Ε. έχουν εφαρμογή οι γενικές διατάξεις περί Ε.Π.Ε. και δεν έχουν θεσπιστεί ειδικές διατάξεις, που να διαφοροποιούν τα ζητήματα της μετατροπής των διαφόρων τύπων εταιρειών, και στη συγκεκριμένη περίπτωση των Α.Ε. σε Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.

6. Κατόπιν των ανωτέρω και μετά το γεγονός ότι η πιο πάνω απόφαση του Διοικητικού Εφετείου έχει καταστεί αμετάκλητη συνάγεται, ότι είναι εφικτή η

¹⁴ Λεοντάρη Κ. Μιλτιάδη, Μετατροπή-Συγχώνευση & Διάσπαση Εταιρειών, 5η εκδ. Πάμισος, Αθήνα 2008.

μετατροπή Ανώνυμης Εταιρίας σε Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε., ανακαλουμένων των όσων έχουν γίνει δεκτά με το αριθμ.πρωτ. 1033549/10290/Β0012/Πολ. 1132/18.04.2002 έγγραφο μας. Περαιτέρω, δεν υπάρχει υποχρέωση σύνταξης ισολογισμού, αλλά υποβάλλεται μια δήλωση φορολογίας εισοδήματος με την οποία δηλώνοντα όλα τα εισοδήματα της διαχειριστικής περιόδου εντός της οποίας έγινε η μετατροπή, ενώ η υπεράξια που ενδεχόμενα θα προκύψει υπάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Ν.2238/1994 σε φορολογία. (αριθμ. πρωτ. 1001193/10016/Β0012)».

3.3.1.4 Φορολογικές Επιπτώσεις

Η διοίκηση του Υπουργείου Οικονομίας κ Οικονομικών έχει δεχθεί (Έγγραφο 1001193/10016/Β0012/13.5.1999) ότι κατά την μετατροπή Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. δεν υπάρχει υποχρέωση για σύνταξη απογραφής και ισολογισμού κατά το χρόνο της μετατροπής, αλλά υποβάλλεται μια δήλωση φορολογίας εισοδήματος για ολόκληρη τη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας έλαβε χώρα η μετατροπή. Με την υποβολή της δήλωσης αυτής δηλώνονται τα εισοδήματα ολόκληρης της χρήσης, στα οποία περιλαμβάνονται και αυτά τα οποία αποκτήθηκαν κατά το διάστημα που η εταιρεία λειτουργούσε με τη μορφή της Α.Ε. Με βάση το ανωτέρω σκεπτικό τεκμαίρεται ότι, αν και δεν υφίσταται κάποιο έγγραφο του Υπουργείου που να αναφέρει ρητά, σε περίπτωση που η Α.Ε. είχε φορολογικές ζημιές μεταφερόμενες για συμψηφισμό σε επόμενες χρήσεις, η προερχόμενη από Ε.Π.Ε. διατηρεί το δικαίωμα μελλοντικού συμψηφισμού.

Γενικότερα:

α. Η όποια υπεραξία προκύπτει ως διαφορά της αγοραίας αξίας των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων που εμφανίζεται στα βιβλία της λήπτριας και της αξίας αυτών πριν από την εισφορά του ενεργητικού, δεν φορολογείται κατά τον χρόνο του μετασχηματισμού. Η όποια υπεραξία θα φορολογηθεί στη λήπτρια εταιρεία κατά τον χρόνο της μεταβίβασης των εισφερόμενων στοιχείων (σύμφωνα με την παράγραφο 7 του Προοιμίου της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ). Ως «μεταβίβαση» των στοιχείων νοείται ο χρόνος πραγματικής μεταβίβασής τους ή διάλυσης της λήπτριας εταιρείας. Επισημαίνεται ότι δεν λαμβάνει χώρα γεγονός φορολόγησης κατά τα

ανωτέρω, σε περίπτωση περαιτέρω μετασχηματισμού (με όποιον νόμο και αν πραγματοποιηθεί) της λήπτριας εταιρείας, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 56 του ν. 4172/2013 ή του άρθρου 38 του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.), κατά περίπτωση.

β. Η προερχόμενη από την μετατροπή Ε.Π.Ε. εξακολουθεί να υπολογίζει φορολογικές αποσβέσεις επί της αρχικής αξίας κτήσης των εισφερθέντων παγίων και όχι επί της αξίας που προσδιόρισε η επιτροπή του άρθρου 9 (Σ.τ.Ε.2197/1991, 734/1990).

γ. Υποβάλλεται μια οριστική δήλωση Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών και χορηγείται μια βεβαίωση αποδοχών στους δικαιούχους για όλο το ημερολογιακό έτος, εφόσον με την μετατροπή δεν δημιουργείται νέο νομικό πρόσωπο.

δ. Δεν θεωρείται κτήση η εισφορά ακινήτων από τη μετατρεπόμενη στη νέα εταιρεία, εφόσον στις περιπτώσεις αυτές δεν ιδρύεται νέο νομικό πρόσωπο αλλά απλώς μεταβάλλεται ο νομικός τύπος της εταιρείας, χωρίς να γίνεται μεταβίβαση περιουσίας. Ειδικότερα, στην περίπτωση των γνήσιων μετατροπών, όπως στην προκειμένη περίπτωση της μετατροπής Α.Ε. σε Ε.Π.Ε., εφόσον δεν μεσολαβεί λύση και εκκαθάριση αλλά η διαδοχή των εταιρικών αντικειμένων, μεταξύ των οποίων υπάρχουν και ακίνητα που ανήκουν κατά κυριότητα στην μετατρεπόμενη εταιρεία κατά το χρόνο της μετατροπής, δεν συνιστά μεταβίβαση κατά την έννοια του άρθρου 1 του Α.Ν.1521/1950 και επομένως δεν οφείλεται Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων.

ε. Η προερχόμενη από τη μετατροπή εταιρεία έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Κ.Φ.Α.Σ. που είχε η επιχείρηση που μετασχηματίστηκε. Για παράδειγμα εάν η Α.Ε. είχε υποχρέωση τήρησης Λ.94 (βιβλίου αποθήκης) και η Ε.Π.Ε. που προήλθε από μετατροπή επίσης έχει υποχρέωση να τηρήσει αμέσως βιβλίο αποθήκης.

στ. Εάν η Α.Ε. είχε σχηματίσει προ του μετασχηματισμού αφορολόγητα αποθεματικά ή κρατήσεις με βάση αναπτυξιακούς νόμους, εφόσον τα αποθεματικά ή οι κρατήσεις αυτές μεταφερθούν και εμφανισθούν αυτούσια σε ειδικούς λογαριασμούς της προκύπτουσας Ε.Π.Ε., δεν υπόκεινται σε φορολογία.

3.3.2 Μετατροπή ΑΕ σε προσωπική εταιρεία

Το άρθρο 66 του Ν. 3604/2007 παρεμβάλλεται στον Κ.Ν. 2190/1920 άρθρο 66α, ο οποίος περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη διαδικασία μετατροπής Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. και για τη μετατροπή Α.Ε. σε προσωπική εταιρεία.

Η μετατροπή Α.Ε. σε προσωπική εταιρεία γίνεται με ομόφωνη απόφαση όλων των μετόχων, στην οποία θα πρέπει να περιλαμβάνονται οι όροι του καταστατικού της προσωπικής εταιρείας.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης περί μετατροπής της εταιρείας υποβάλλεται στην Περιφέρεια προς έγκριση σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2β του Κ.Ν. 2190/1920. Η μετατροπή της ΑΕ σε ΟΕ υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β του Κ.Ν. 2190/20. Συνεπώς, η σχετική ανακοίνωση της Περιφέρειας περί έγκρισης της μετατροπής και διαγραφής της ΑΕ από το Μητρώο ΑΕ θα πρέπει να δημοσιευθεί με επιμέλεια της Περιφέρειας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στο τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ.

Σύμφωνα με το άρθρο 66α παρ.2 Ν.2190/20, η μετατροπή παράγει τα αποτελέσματά της από τη συντέλεση όλων των δημοσιεύσεων και διατυπώσεων δημοσιότητας. Πριν την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα, ενώ μετά την επέλευση της μετατροπής η μετατρεπόμενη ανώνυμη εταιρεία συνεχίζεται με την μορφή ομόρρυθμης εταιρείας.

Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται στο όνομα της νέας εταιρείας χωρίς να επέρχεται διακοπή τους και η εταιρική περιουσία συνεχίζει να ανήκει κατά κυριότητα στον ίδιο φορέα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ο οποίος συνεχίζει να υφίσταται υπό διαφορετικό εταιρικό τύπο.

3.3.2.1 Φορολογικές Επιπτώσεις

Με την αρ.1107650/11176/Β0012/24.12.2007 διαταγή έχει γίνει δεκτό, ότι κατά τη μετατροπή ανώνυμης εταιρείας σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία με τις

γενικές διατάξεις, αυτή συνεχίζεται με τη μορφή της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας, αντίστοιχα και επομένως δεν υπάρχει υποχρέωση σύνταξης ισολογισμού.

Κατά συνέπεια, θα υποβληθεί μία δήλωση φορολογίας εισοδήματος από την Ο.Ε. ή Ε.Ε., με την οποία θα δηλωθούν τα εισοδήματα ολόκληρης της χρήσης, δηλαδή και αυτά που θα έχουν προκύψει κατά το διάστημα λειτουργίας της εταιρείας με τη μορφή της Α.Ε. Συνάγεται ότι κατά την ανωτέρω μετατροπή δεν προκύπτει υπεραξία υπαγόμενη σε φορολογία λόγω μη εκτίμησης του ενεργητικού και του παθητικού της μετατρεπόμενης ανώνυμης εταιρείας.

Κατά την μετατροπή Α.Ε. σε Ο.Ε. ή Ε.Ε. με τις διατάξεις του άρθρου 66α του Κ.Ν.2190/1920 δεν προκύπτει υπεραξία υπαγόμενη σε φορολογία λόγω μη εκτίμησης του ενεργητικού και του παθητικού της μετατρεπόμενης ανώνυμης εταιρείας.

Όσον αφορά στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων, στην περίπτωση της κυριολεκτικής μετατροπής μιας μορφής εμπορικής εταιρείας σε άλλη, όπως στην προκειμένη περίπτωση της μετατροπής Α.Ε. σε Ο.Ε. ή Ε.Ε., η οποία προβλέπεται στο άρθρο 66α του Κ.Ν.2190/1920, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 66 του Ν.3604/2007 - εφόσον δε μεσολαβεί λύση και εκκαθάριση της Α.Ε. και όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού παραμένουν αμετάβλητα - η διαδοχή των εταιρικών αντικειμένων, μεταξύ των οποίων υπάρχουν και ακίνητα, κατά την έννοια άρθρου 1 του α.ν. 1521/1950 δεν συνιστά μεταβίβαση.

Συνεπώς, σε περίπτωση που είναι απαραίτητη η σύνταξη σχετικής συμβολαιογραφικής πράξης και απαιτηθεί από το Υποθηκοφυλακείο η υποβολή δήλωσης φόρου μεταβίβασης ακινήτων (Φ.Μ.Α.) για τη μεταγραφή της, η σχετική δήλωση θα είναι αρνητική.

3.5 Ταυτόσημες διατάξεις περί μετατροπής Α.Ε. σε Ε.Π.Ε.

3.5.1 Άρθρο 51(5) Ν.3190/55

ΚΕΦΑΛΑΘΟΝ Ζ

Μετατροπή εταιρειών σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης

Μετατροπή της ανωνύμου εταιρείας σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης

Άρθρο 51

"1. Η μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης που λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 3 και 4 και 31 παρ. 2 μετά από προηγούμενη εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της σύμφωνα με το άρθρο 9 του παρόντος. Στην περίπτωση αυτή το εταιρικό κεφάλαιο δεν μπορεί να υπολείπεται από το ελάχιστο όριο που προβλέπεται από το άρθρο 4 του ν. 3190/1955 όπως ισχύει εκτός αν η διαφορά αυτή καλυφθεί με νέα εισφορά των εταίρων. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και να περιλαμβάνονται σε αυτήν οι όροι του καταστατικού της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης.

2. Από το συντελεστή των κατά το άρθρο 8 του ν.3190/1955 δημοσιεύσεων και παράλληλα των διατυπώσεων δημοσιότητας του άρθρου 7β' για τη γενομένη μετατροπή, η μετατρεπόμενη ανώνυμη εταιρία συνεχίζεται υπό τον τύπο εταιρίας περιορισμένης ευθύνης. Πριν από την ολοκλήρωση των πιο πάνω διατυπώσεων δημοσιότητας, η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα. Μετά την επέλευση της μετατροπής οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται διακοπή τους."

Το άρθρο 51 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 16 του Ν.2339/1995 (Α 204).¹⁵

3.5.2 Άρθρο 66 Κ.Ν.2190/20

ΚΕΦΑΛΑΘΟΝ 10ον

"1. Η μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης που λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 3 και 4 και 31 παρ. 2 μετά από προηγούμενη εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της σύμφωνα με το άρθρο 9 του παρόντος. Στην περίπτωση αυτή το εταιρικό κεφάλαιο δεν μπορεί να υπολείπεται από το ελάχιστο όριο που προβλέπεται από το άρθρο 4 του ν. 3190/1955 όπως ισχύει εκτός αν η διαφορά αυτή να καλυφθεί με νέα εισφορά των εταίρων.

¹⁵Το άρθρο 51 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του Ν.2339/1995 (ισχύς από 25.9.1995)

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και να περιλαμβάνονται σε αυτήν οι όροι του καταστατικού της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης.

2. Από το συντελεστή των κατά το άρθρο 8 του ν.3190/1955 δημοσιεύσεων και παράλληλα των διατυπώσεων δημοσιότητας του άρθρου 7β' για τη γενομένη μετατροπή, η μετατρεπόμενη ανώνυμη εταιρία συνεχίζεται υπό τον τύπο εταιρίας περιορισμένης ευθύνης. Πριν από την ολοκλήρωση των πιο πάνω διατυπώσεων δημοσιότητας, η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα. Μετά την επέλευση της μετατροπής οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται διακοπή τους.

Το άρθρο 66 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρ.16 Ν.2339/1995 (Α 204).

3.5.3 Αναμόρφωση και τροποποίηση του Κωδικοποιημένου Νόμου 2190/1920

«Περί Ανώνυμων Εταιρειών και άλλες διατάξεις» Ν.3604/2007 (ΦΕΚ 189/Α'/8.8.2007)

Μετά το Άρθρο 66 προστίθεται Άρθρο 66α ως εξής: «Άρθρο 66α - Μετατροπή ανώνυμης εταιρείας σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία 1. Η μετατροπή ανώνυμης εταιρείας σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία γίνεται με ομόφωνη απόφαση όλων των μετόχων. Στη σχετική απόφαση πρέπει να περιλαμβάνονται οι όροι του καταστατικού της ομόρρυθμης ή της ετερόρρυθμης εταιρείας. 2. Από τη συντέλεση των δημοσιεύσεων και των διατυπώσεων δημοσιότητας κατά το Άρθρο 42 του Εμπορικού Νόμου και το Άρθρο 7β του παρόντος νόμου για τη γενομένη μετατροπή, η μετατρεπόμενη ανώνυμη εταιρεία συνεχίζεται με τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας. Πριν από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας του προηγούμενου εδαφίου, η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα. Μετά την επέλευση της μετατροπής, οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται στο όνομα της νέας εταιρείας, χωρίς να επέρχεται διακοπή τους.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

4.1 Οι μετασχηματισμοί επιχειρήσεων από φορολογική άποψη

Στις διατάξεις των νόμων που ρυθμίζουν τις διάφορες περιπτώσεις μετασχηματισμού επιχειρήσεων, η προκύπτουσα από το μετασχηματισμό (μετατροπή ή συγχώνευση) εταιρία αποκαλείται «νέα εταιρία». Η γενική φιλοσοφία, πάντως, των διατάξεων αυτών είναι ότι από τη μετατροπή ή τη συγχώνευση προκύπτουσα εταιρία αποτελεί συνέχεια της μετατραπέουσας ή των συγχωνευθέντων εταιρειών, όσον αφορά τα ενοχικά και εμπράγματα δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις αυτών.

4.1.1 Υποχρεώσεις της νέας εταιρίας από τον Κ.Φ.Α.Σ.

Με το καθεστώς του προΐσχύοντος Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, σε περιπτώσεις μετασχηματισμού επιχειρήσεων, η νέα εταιρία έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα αυτού, που είχε οποιαδήποτε από τις επιχειρήσεις ή κλάδους που μετασχηματίσθηκαν. Έτσι, αν συγχωνεύονταν δύο επιχειρήσεις, από τις οποίες η μία ή και οι δύο είχαν υποχρέωση τηρήσεως βιβλίου αποθήκης (Λ.94), η υποχρέωση αυτή παρακολουθούσε και τη νέα εταιρία, που προέκυπτε από τη συγχώνευση.

Μετά την παραπάνω νομοθετική ρύθμιση, δεν είναι πλέον δυνατή η αποφυγή υποχρέωσης τηρήσεως βιβλίου αποθήκης από επιχειρήσεις που έχουν αυτή την υποχρέωση με τη μέθοδο της συγχώνευσης και δημιουργίας νέου νομικού προσώπου.

4.1.2 Υποχρεώσεις της νέας εταιρίας από πλευράς φορολογίας εισοδήματος

Το θέμα αυτό είναι συνάρτηση της τύχης του αποτελέσματος της μεταβατικής περιόδου, δηλαδή, της περιόδου που μεσολαβεί από την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης, βάσει του οποίου θα γίνει η εκτίμηση των περιουσιακών της στοιχείων, μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσεως του μετασχηματισμού και εξετάζεται λεπτομερώς στην επόμενη παράγραφο.

4.2 Αποτελέσματα μεταβατικής περιόδου σε περιπτώσεις μετασχηματισμού επιχειρήσεων

Σε κάθε περίπτωση μετασχηματισμού (μετατροπής ή συγχώνευσης) επιχειρήσεων ανώνυμη εταιρία ή Ε.Π.Ε. μεσολαβεί ένα χρονικό διάστημα από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης (με βάση τον οποίο η Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/20 θα εκτιμήσει τα περιουσιακά στοιχεία αυτής) μέχρι την ημερομηνία τελειώσεως του μετασχηματισμού (που συντελείται με τη νόμιμη δημοσιότητα αυτού). Κατά το μεταβατικό αυτό στάδιο – που μπορεί να διαρκέσει αρκετούς μήνες – η μετασχηματιζόμενη επιχείρηση συνεχίζει τις εργασίες της και φυσικό είναι να προκύψει κάποιο αποτέλεσμα, η τύχη του οποίου έχει ενδιαφέρον τόσο από πλευράς εμπορικής νομοθεσίας, όσο και από πλευράς φορολογικής νομοθεσίας.

4.2.1 Από πλευράς εμπορικού δικαίου

Στον Κ.Ν. 2190/20, όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Π.Δ. 498/87 (προσαρμογή στην Τρίτη Οδηγία Ε.Ε.), υπάρχουν διατάξεις που επιτρέπουν να ορισθεί στη σύμβαση μετασχηματισμού η τύχη του αποτελέσματος της μεταβατικής περιόδου κατά την επιθυμία των συμβαλλομένων (μετόχων).

Έτσι στη συγχώνευση των ανώνυμων εταιριών το άρθρο 69 ορίζει ότι στο Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης περιλαμβάνεται οπωσδήποτε όρος για την ημερομηνία από την οποία οι πράξεις της ή των απορροφούμενων εταιριών θεωρούνται, από λογιστική άποψη, ότι γίνονται για λογαριασμό της απορροφούσας εταιρίας και την τύχη των οικονομικών αποτελεσμάτων της ή των απορροφούμενων εταιριών, τα οποία θα προκύψουν από την ημερομηνία αυτή μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσεως της συγχώνευσης.

4.2.2 Από πλευράς φορολογικής νομοθεσίας

Το Υπουργείο Οικονομικών δέχεται ότι το αποτέλεσμα της μεταβατικής περιόδου ανήκει στη μετασχηματιζόμενη επιχείρηση και ότι οι μέτοχοι της ανώνυμης εταιρίας ή οι εταίροι της Ε.Π.Ε. βαρύνονται με το αποτέλεσμα της εταιρίας από την ημερομηνία της συστάσεώς της. Στις εγκυκλίους του υπ' αριθμ. Ε.16455/ΠΟΛ.264/4.8.69 και Ε.24011/ΠΟΛ.423/2.12.69, που καταχωρούνται ολόκληρες στη συνέχεια, εξηγείται και θεμελιώνεται επαρκώς η άποψη αυτή. Να σημειωθεί, πάντως, ότι η εν λόγω άποψη δεν μπορεί να ισχύσει για

μετασχηματισμούς επιχειρήσεων με τις διατάξεις των άρθρων 1-5 του Ν. 2166/93, όπου ο νόμος ρυθμίζει το θέμα διαφορετικά.

Όπως σημειώνεται σε πολλά μέρη του παρόντος, οι μετασχηματισμοί επιχειρήσεων μπορούν να γίνουν με βάση τις διατάξεις των εξής νόμων:

- Του Κ.Ν. 2190/20 προκειμένου για μετατροπή Ε.Π.Ε. σε Α.Ε.(άρθρο 67). Καταχρηστικά, η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο αυτό εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις μετατροπής ατομικών επιχειρήσεων ή προσωπικών εταιριών σε Α.Ε.
- Του Ν. 3190/55 (άρθρο 53) προκειμένου για μετατροπή προσωπικής εταιρίας (αλλά και ατομικής επιχείρησης) σε Ε.Π.Ε.
- Με εφαρμογή των ανωτέρω νόμων, κατά περίπτωση, σε συνδυασμό και με τις διατάξεις των Ν.Δ. 1297/72 ή του Ν. 2166/93.

Στη συνέχεια, τονίζονται οι διαφορές που υπάρχουν, ανάλογα με τις εφαρμοζόμενες κάθε φορά διατάξεις.

4.2.3 Μετασχηματισμοί με το Ν. 2166/93

Για το ίδιο θέμα, τη μεταβατική περίοδο σε περίπτωση μετασχηματισμού με βάση τις διατάξεις των άρθρων 1-5 του νόμου 2166/93(1) υπάρχει διαφορετική ρύθμιση, που ο ίδιος αυτός νόμος καθιερώνει με ρητή διάταξη. Η § 6 του άρθρου 2 ορίζει ότι: "Όλες οι πράξεις που διενεργούνται από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις μετά την ημερομηνία του ισολογισμού μετασχηματισμού, θεωρούνται ως διενεργηθείσες για λογαριασμό της νέας εταιρίας και τα ποσά αυτών μεταφέρονται με συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία της".

4.3 Φορολογία προκύπτουσας υπεραξίας κατά την εισφορά εταιρικών μεριδίων επί μετασχηματισμού επιχειρήσεων

Κατά τον μετασχηματισμό επιχείρησης έχουμε εισφορά των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων στη νέα ή στην απορροφούσα εταιρία. Τα εισφερόμενα στοιχεία ανήκουν στους κυρίους (εταίρους) των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων και πρέπει να εκτιμηθούν από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/20, οπότε, ενδεχομένως, θα προκύψει υπεραξία αυτών, που κατά το νόμο θεωρείται εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και

φορολογείται με συντελεστή 20%. Αυτό προβλέπει το άρθρο 32 του Ν.Δ. 3323/55, που έχει ως εξής :

ΆΡΘΡΟ 13

ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

1. Φορολογείται αυτοτελώς λογιζόμενο ως εισόδημα:

α) Με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) κάθε κέρδος ή ωφέλεια που προέρχεται από τη μεταβίβαση:

- Ολόκληρης επιχείρησης με τα άυλα στοιχεία αυτής, όπως αέρας, επωνυμία, σήμα, προνόμια κ.τ.λ. ή υποκαταστήματος επιχείρησης, όπως αυτό ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 9 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

- Εταιρικών μεριδίων ή μεριδίων, ποσοστών συμμετοχής σε κοινωνία αστικού δικαίου που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα ή σε κοινοπραξία(1), εκτός κοινοπραξίας τεχνικών έργων, της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

Αν μεταβιβασθεί από επαχθή αιτία ατομική επιχείρηση ή μερίδιο ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, από γονέα προς τα τέκνα του ή από σύζυγο σε σύζυγο, λόγω συνταξιοδότησης του μεταβιβάζοντος, ο συντελεστής φορολογίας της περίπτωσης αυτής μειώνεται από 20% σε 10% για μεταβιβάσεις που γίνονται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2000. Μεταβιβάσεις που γίνονται μετά το χρόνο αυτόν δεν υπόκεινται σε φόρο υπεραξίας.

Με μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων ή μεριδίων εξομοιώνεται και η μη συμμετοχή εταίρου στην αύξηση του κεφαλαίου προσωπικής εταιρίας ή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης.

β) Με συντελεστή τριάντα τοις εκατό (30%) κάθε κέρδος ή ωφέλεια που προέρχεται από την εκχώρηση ή μεταβίβαση αυτοτελώς κάθε δικαιώματος, το οποίο είναι συναφές με την άσκηση της επιχείρησης ή του επαγγέλματος, όπως του δικαιώματος μίσθωσης ή υπομίσθωσης ή του προνομίου ή του διπλώματος

ευρεσιτεχνίας και άλλων παρόμοιων δικαιωμάτων, καθώς και της άδειας κυκλοφορίας των αυτοκινήτων οχημάτων ή μοτοσικλετών δημόσιας χρήσης που μεταβιβάζονται. Με εκχώρηση εξομοιώνεται και η παραίτηση από μισθωτικά δικαιώματα.

γ) Με συντελεστή είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) κάθε ποσό που καταβάλλεται, πέρα από τα μισθώματα, από το μισθωτή προς τον εκμισθωτή, σε περίπτωση μίσθωσης ακινήτου μόνου του ή μαζί οποιονδήποτε εξοπλισμό ή εγκατάσταση που τυχόν διαθέτει. Τα αναφερόμενα στα επόμενα εδάφια αυτής της παραγράφου, καθώς και στην παράγραφο 8 του άρθρου 81, εφαρμόζονται ανάλογα και σε αυτή την περίπτωση.

Ο δικαιούχος του κέρδους ή της ωφέλειας που προκύπτει από την εφαρμογή αυτής της παραγράφου επιβαρύνεται με τον οικείο φόρο και καταβάλλει αυτόν εφάπαξ με την υποβολή δήλωσης στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία της περιφέρειας όπου βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης της οποίας μεταβιβάζεται ή εκχωρείται το περιουσιακό στοιχείο, πριν από την με οποιονδήποτε τρόπο μεταβίβαση ή εκχώρηση του οικείου περιουσιακού στοιχείου. Η σχετική δήλωση υποβάλλεται σε τρία (3) αντίτυπα από τα οποία τα δύο (2) επιστρέφονται θεωρημένα στο δικαιούχο του κέρδους ή της ωφέλειας. Εάν η οικεία πράξη μεταβίβασης ή εκχώρησης γίνεται με ιδιωτικό έγγραφο, ο προϊστάμενος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. υποχρεούται να αρνηθεί τη θεώρηση του εγγράφου αυτού, εάν δεν επισυνάπτεται σε αυτό αντίτυπο της οικείας δήλωσης και δεν αναγράφονται στο σώμα του εγγράφου τα στοιχεία αυτής. Στο ιδιωτικό αυτό έγγραφο πρέπει απαραίτητως να αναγράφεται το κέρδος ή η ωφέλεια που προέκυψε από την εκχώρηση του δικαιώματος ή του εταιρικού μεριδίου ή ολόκληρης της επιχείρησης. Σε περίπτωση εκχώρησης ή μεταβίβασης περιουσιακού στοιχείου από τα αναφερόμενα στη διάταξη αυτή, χωρίς να υποβληθεί η οικεία δήλωση από το δικαιούχο του κέρδους ή της ωφέλειας για να καταβληθεί με βάση αυτή ο φόρος εφάπαξ, το πρόσωπο που αποκτά το περιουσιακό στοιχείο είναι αλληλεγγύως και σε ολόκληρο συνυπεύθυνο με τον μεταβιβάζοντα ή εκχωρούντα για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται.

Το Συμβούλιο Επικρατείας έχει αποφανθεί ότι η αποτίμηση εισφορών σε είδος προς ανώνυμη εταιρία, που γίνεται από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/20, είναι δεσμευτική για τη φορολογική αρχή. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου πρέπει να δεχθούμε ότι το ίδιο ισχύει και στην αποτίμηση από την επιτροπή αυτή των εισφορών σε είδος προς Ε.Π.Ε.

Μη φορολόγηση της υπεραξίας σε περίπτωση μετασχηματισμού με το Ν.Δ. 1297/72.

Όμως, εάν η μετατροπή ή η συγχώνευση επιχείρησης γίνεται με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/72, τότε η προκύπτουσα υπεραξία δεν υπόκειται, κατά το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης, σε φόρο εισοδήματος, αλλά η φορολόγηση αυτής αναβάλλεται μέχρι της διάλυσης της εταιρίας προ της παρόδου πενταετίας από της συγχώνευσης ή συστάσεως αυτής.

Δεν φορολογείται η υπεραξία ούτε σε περίπτωση διάλυσης της εταιρίας, εφόσον αυτή γίνεται με σκοπό περαιτέρω συγχώνευσης μόνο σε Α.Ε. ή αποσχίσεως κλάδου κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν.Δ. 1297/72 ή διασπάσεως Α.Ε.

Η αναβολή της φορολογίας της υπεραξίας καταλαμβάνει τόσο τα πάγια όσο και τα εμπορεύσιμα.

Αναβάλλεται η φορολογία της υπεραξίας όχι μόνο των παγίων αλλά και των εμπορεύσιμων στοιχείων των επιχειρήσεων που συγχωνεύονται ή μετατρέπονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/72.

Μετασχηματισμοί επιχειρήσεων με το Ν. 2166/93.

Σε περίπτωση μετασχηματισμού επιχείρησης με τις διατάξεις των άρθρων 1-5 του Ν. 2166/93 δε γίνεται εκτίμηση των εισφερομένων περιουσιακών στοιχείων αλλά απλή διαπίστωση της αναγραφόμενης στα βιβλία της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης λογιστικής αξίας αυτών. Συνεπώς, δεν μπορεί να υπάρξει υπεραξία αυτών και άρα θέμα φορολογησεώς της.

4.4 Η φορολογία του εισοδήματος των Α.Ε.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του Ν.Δ. 3843/58, όπως αυτές έχουν τροποποιηθεί πρόσφατα με το άρθρο 23 § 1 του Ν. 2214/94, το

συνολικό φορολογητέο εισόδημα των ανωνύμων εταιρειών φορολογείται στην πηγή (δηλ. ο φόρος υπολογίζεται από την ίδια την Α.Ε. και αποδίδεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.) με συντελεστή 26% ή 33% κατά τις ακόλουθες διακρίσεις:

- ***Ανώνυμες εταιρείες μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο.***

Τα καθαρά κέρδη των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών, των οποίων οι μετοχές, κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, είναι ανώνυμες μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, φορολογούνται με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%).

Τα καθαρά κέρδη των αυτών Α.Ε., των οποίων οι μετοχές, είναι ονομαστικές μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, φορολογούνται με συντελεστή τριάντα πέντε τοις εκατό (35%).

Τα καθαρά κέρδη των αλλοδαπών κάθε τύπου εταιρειών και των αλλοδαπών οργανισμών, που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%).

- ***Ανώνυμες εταιρείες εισαγμένες στο Χρηματιστήριο.***

Τα καθαρά φορολογητέα κέρδη των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών, των οποίων οι μετοχές, κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, είναι εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, φορολογούνται με συντελεστή τριάντα πέντε τοις εκατό (35%). Ο συντελεστής αυτός ισχύει ανεξάρτητα αν τα ως άνω κέρδη προέρχονται από ονομαστικές ή ανώνυμες μετοχές.

Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, που έχουν ονομαστικές και ανώνυμες μετοχές στο Χρηματιστήριο, γίνεται επιμερισμός των συνολικών καθαρών κερδών ανάλογα με τον αριθμό των ονομαστικών μετοχών (που φορολογούνται με συντελεστή 40%).

Εξάντληση φορολογικής υποχρέωσης

Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, ο φόρος επί των συνολικών φορολογητέων κερδών των ανωνύμων εταιρειών υπολογίζεται στην πηγή (με τον αρμόζοντα συντελεστή) και συνεπώς τα διανεμόμενα μερίσματα ή ποσοστά μελών Δ. Συμβουλίου, Διευθυντών κ.λ.π. είναι καθαρά. Με την παρακράτηση του φόρου

εξαντλείται και η φορολογική υποχρέωση των λαμβανόντων μερίσματα, αμοιβές κ.λ.π.

ΑΡΘΡΟ 10

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

1. Ο φόρος υπολογίζεται στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα του υπόχρεου νομικού προσώπου, με φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι καθορίζονται, κατά κατηγορία υπόχρεων, ως εξής:

α) Για τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, των οποίων οι μετοχές κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου είναι ανώνυμες μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και για τις αλλοδαπές εταιρείες και οργανισμούς που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, σαράντα τοις εκατό (40%).

β) Για τις λοιπές ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, τριάντα πέντε τοις εκατό (35%). Σε περίπτωση ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών που έχουν ονομαστικές και ανώνυμες μετοχές μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ο συντελεστής της περίπτωσης α' επιβάλλεται στο μέρος των κερδών που αναλογεί στον αριθμό των υπαρχουσών ανώνυμων μετοχών. Για την εξεύρεση του πιο πάνω μέρους κερδών επιμερίζονται τα συνολικά καθαρά κέρδη ανάλογα με τον αριθμό των ονομαστικών και ανώνυμων μετοχών που προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου.

γ) Για τα λοιπά νομικά πρόσωπα, που αναφέρονται στο άρθρο 3, τριάντα πέντε τοις εκατό (35%).

4.5 Λοιπές φορολογικές απαλλαγές

Εκτός από την αναστολή της φορολογίας της υπεραξίας από τη συγχώνευση ή μετατροπή των επιχειρήσεων, για την οποία ήδη μιλήσαμε πιο πάνω, η διάταξη του άρθρου 3 § 1 του Ν.Δ. 1297/72 προβλέπει ότι απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή οποιοδήποτε άλλο τέλος υπέρ του Δημοσίου, ως και εισφορά ή δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου:

1. Η σύμβαση περί συγχώνευσης ή μετατροπής.

2. Η εισφορά και μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευομένων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων.
3. Κάθε σχετική πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και εμπράγματος δικαιώματος.
4. Οι αποφάσεις των κατά νόμο οργάνων των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων εταιρειών.
5. Κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για τη συγχώνευση ή μετατροπή ή τη σύσταση νέας εταιρίας.
6. Οι δημοσιεύσεις που απαιτούνται για τη συγχώνευση ή μετατροπή ή τη σύσταση νέας εταιρίας στο Δελτίο Ανωνύμων Εταιρειών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.
7. Η μεταγραφή των σχετικών πράξεων.

4.6 Προϋποθέσεις για την παροχή των φορολογικών απαλλαγών.

Για την παροχή των φορολογικών απαλλαγών, ο νόμος, με τη διάταξη του άρθρου 4, θέτει τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η εταιρία που προέρχεται από τη συγχώνευση ή μετατροπή πρέπει να έχει, κατά το χρόνο της συγχώνευσης ή της συστάσεώς της, κεφάλαιο ολοσχερώς καταβλημένο όχι κατώτερο (άρθρο 9 § 7 Ν. 1882/1990):
 - αν είναι ανώνυμη εταιρία
 - αν είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης
- Στις περιπτώσεις μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρίας ή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμη εταιρία, οι μετοχές της ανώνυμης εταιρίας που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου πρέπει να είναι:
 - υποχρεωτικά ονομαστικές στο σύνολό τους (δηλ. αυτές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου)
 - μη μεταβιβάσιμες κατά ποσοστό 75% του συνόλου τους, για μία πενταετία από το χρόνο της συγχώνευσης ή μετατροπής.

Εξαιρέση καθιερώνεται μόνο στην περίπτωση συγχώνευσης ανώνυμης εταιρίας, της οποίας οι μετοχές είναι ανώνυμες, με άλλες ανώνυμες εταιρείες ή με επιχειρήσεις

οποιασδήποτε νομικής μορφής. Στις περιπτώσεις αυτές οι μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερομένου κεφαλαίου από την ανώνυμη εταιρία δεν υπόκεινται στους παραπάνω περιορισμούς, δηλ. δεν είναι υποχρεωτικά ονομαστικές (συνεπώς μπορεί να είναι και ανώνυμες) και μπορεί να είναι και εξ ολοκλήρου μεταβιβάσιμες.

- Στις περιπτώσεις μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης, τα εταιρικά μερίδια της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου, θα είναι μη μεταβιβάσιμα κατά ποσοστό 75% του συνόλου τους, για μία πενταετία από τη συγχώνευση ή μετατροπή.
- Η απορροφούσα ή η νέα εταιρία να μη διαλυθεί πριν από την πάροδο πενταετίας από τη συγχώνευση ή τη σύσταση νέας.

Σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι παραπάνω προϋποθέσεις αίρονται αυτοδικαίως οι απαλλαγές και διευκολύνσεις που παρέχονται από το Ν.Δ. 1297/72.

Εξυπακούεται ότι σε κάθε περίπτωση συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών περιορισμένης ευθύνης ή ιδρύσεως τέτοιων εταιρειών από μετατροπή ή συγχώνευση άλλων επιχειρήσεων έχουν παράλληλη εφαρμογή οι διατάξεις του Ν. 2190/1920 και του Ν. 3190/1955 που αφορούν τη σύσταση των εταιρειών ή την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, αναφέρουμε ότι κάθε επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να μετασχηματιστεί ώστε να δημιουργηθεί μία μεγαλύτερη και ανταγωνιστικότερη οικονομική μονάδα.

Το σημαντικότερο σημείο σε αυτή την απόφαση είναι η σωστή επιλογή του νόμου που θα ακολουθηθεί για το μετασχηματισμό. Η επιχείρηση πρέπει να επιλέξει το νόμο τον οποίο, αφενός την συμφέρει περισσότερο και αφετέρου πληρεί τις προϋποθέσεις μετασχηματισμού.

Η μετατροπή Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. ή προσωπική εταιρεία, γίνεται αποκλειστικά με τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/20 και Κ.Ν.3190/55, και αυτό διότι η μετατροπή Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη χρήση των πλεονεκτημάτων των διατάξεων του Ν.Δ.1297/72 και Ν.2166/93. Ο λόγος είναι ότι οι διατάξεις των δύο αυτών νομοθετημάτων αποσκοπούν στην ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για τη δημιουργία στη χώρα μας μεγαλύτερων οικονομικών μονάδων, και ως εκ τούτου δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση μετατροπής σε χαμηλότερη νομική μορφή.

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι η μετατροπή επιχειρήσεων οδηγούν – κατά κανόνα – στη δημιουργία ισχυρότερων και ανώτερης οργανωτικής μορφής οικονομικών μονάδων. Από τις ενέργειες αυτές προκύπτουν, φυσικά, για τις νέο δημιουργούμενες επιχειρήσεις πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Πλεονεκτήματα από τη μετατροπή

- 1) Δημιουργία ισχυρότερης οικονομικής μονάδας με ευρύτερη απήχηση στην αγορά, αύξηση της πιστοληπτικής ικανότητας και γενικά την βελτίωση του όλου κλίματος γύρω από την επιχείρηση.
- 2) Ενίσχυση της επιχείρησης σε μέσα και πρόσωπα. Επιτυγχάνεται συγκέντρωση κεφαλαίου και είσοδος νέων επιχειρηματικών στελεχών στην οικονομική μονάδα.
- 3) Φορολογικά πλεονεκτήματα. Εφόσον η μετατροπή γίνει με βάση τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων επιτυγχάνονται σπουδαία φορολογικά πλεονεκτήματα. Έτσι, απαλλάσσονται από κάθε φόρο ή τέλος υπέρ του δημοσίου ή τρίτων η σύμβαση μετατροπής, η εισφορά και η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων

και κάθε άλλη σχετική συμφωνία ή πράξη. Ακόμα ακίνητα που ανήκουν και χρησιμοποιούνται από τη μετατρεπόμενη επιχείρηση και εισφέρονται στη νέο δημιουργούμενη εταιρία, απαλλάσσονται και από το φόρο μεταβιβάσεως ακινήτων. Η προκύπτουσα υπεραξία κατά τη μετατροπή δεν υπόκειται σε φόρο εισοδήματος κατά το χρόνο του μετασχηματισμού. Τα υπάρχοντα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις ευεργετήματα αναπτυξιακών νόμων μεταφέρονται στις προκύπτουσες από τη μετατροπή εταιρείες.

4) Περιορισμός της ευθύνης των ιδιοκτητών της επιχείρησης (για τα χρέη αυτής προς τρίτους) μέχρι του ποσού του κεφαλαίου συμμετοχής τους. Το πλεονέκτημα αυτό προκύπτει, εφόσον η μετατροπή ή συγχώνευση καταλήγει σε Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. που είναι και ο κανόνας.

5) Δυνατότητα συνέχισης της επιχείρησης από άλλα πρόσωπα, σε περίπτωση θανάτου ή αποχώρησης του ή των ιδρυτών. Στην περίπτωση μάλιστα της ανώνυμης εταιρίας η διαδικασία αυτή γίνεται (χωρίς πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες και σχετικά μικρό κόστος) με τη μεταβίβαση των μετοχών.

6) Επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού οργάνωσης τόσο στην παραγωγή, όσο και στη διαχείριση.

Μειονεκτήματα από τη μετατροπή

1) Ο προσωπικός έλεγχος του επιχειρηματία πάνω στην επιχείρησή του χαλαρώνει. Όσο πιο μεγάλη είναι η οικονομική μονάδα, τόσο αυξάνει και η χαλάρωση μέχρι του σημείου της τέλεις ανυπαρξίας ελέγχου των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε πολύ μεγάλες ανώνυμες εταιρείες με διασπορά των μετοχών τους.

2) Μείωση της ευελιξίας, που υπάρχει στις μικρές επιχειρήσεις, όπου ο επιχειρηματίας παίρνει άτυπα και ταχύτατα τις αποφάσεις του.

3) Μεγαλύτερη γραφειοκρατία (οργανωμένο λογιστήριο, υπηρεσίες κ.λ.π.), και περισσότεροι έλεγχοι (εσωτερικοί και εξωτερικοί) επί των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Οι περισσότεροι έλεγχοι, πάντως, είναι για την επιχείρηση πλεονέκτημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Σπήλιος Αντ. Μούζουλας, Ν.3604/2007 για την αναμόρφωση και τροποποίηση του Κ.Ν. 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιριών, Εκδόσεις Σακκουλα
- 2) Νασος Χρ. Μπασαγιαννης, Βιργινία Θεοδωροπουλου Δενδια, Δίκαιο των Εμπορικών Εταιρειών, 4^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη
- 3) Σπυριδων Δ.Ψυχομανης, Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών, (Μετά το Νόμο 4072/2012) Εκδόσεις Σακκουλα
- 4) Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, Κατ' άρθρο ερμηνεία του Κ.Ν. 2190/1920 Άρθρα 1-35 γ
- 5) Μουζούλας, Νόμος 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση, 2003.
- 6) Ρόκας Ν., Εμπορικές εταιρείες, 2008.
- 7) Τοντόπουλος, Ο νόμος της ανώνυμης εταιρίας, τ. 10, 2005.
- 8) Ν. 3693/2008 Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις. [Ορισμός του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου]
- 9) Σύσταση της Επιτροπής της 15ης Φεβρουαρίου 2005 σχετικά με το ρόλο των μη εκτελεστικών και των εποπτικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών, καθώς και με τις επιτροπές του διοικητικού ή του εποπτικού συμβουλίου (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (2005/162/ΕΚ)
- 10) Ευάγγελος Περάκης Το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας Γ' Έκδοση, Ενημέρωση Νομοθεσίας και Νομολογίας

- 11)Σ. Ψυχομανη, Δικαιο Εμπορικων Εταιρειων,Εκδοσεις Σακκουλα 2013
- 12)Νόμος 2523/1997Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στη φορολογική νομοθεσία και άλλες διατάξεις.
- 13)Οδηγία 2006/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για την τροποποίηση της οδηγίας 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών, της οδηγίας 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τους ενοποιημένους λογαριασμούς, της οδηγίας 86/635/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς των τραπεζών και λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και της οδηγίας 91/674/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τους ετήσιους και τους ενοποιημένους λογαριασμούς των ασφαλιστικών επιχειρήσεων (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)
- 14)Οδηγία 2007/63/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Νοεμβρίου 2007 για την τροποποίηση των οδηγιών 78/855/ΕΟΚ και 82/891/ΕΟΚ όσον αφορά την απαίτηση για τη σύνταξη έκθεσης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης ανωνύμων εταιρειών
- 15)Ελίζα Δ. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Τεύχος β', Κεφαλαιουχικές Εταιρείες, Ανώνυμη Εταιρεία, εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1995
- 16)Ιωάννης Κ. Δρυλλεράκης, Ανώνυμες Εταιρείες, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008
- 17)Τερζίδης Μιχάλης, Α.Ε. & Ε.Π.Ε., Προσωπικές Εταιρείες, εκδόσεις Τσινιάς ο Αθ. Δημήτριος, Αθήνα, 2003
- 18)Βασίλης Γ. Αντωνόπουλος, Δίκαιο Α.Ε. & Ε.Π.Ε., εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006

- 19) Ν. 2238/1994, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων
- 20) Νόμος 2648/1998 Ρυθμίσεις δασμολογικού και φορολογικού περιεχομένου, τροποποίηση του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις. (Α238)
- 21) Νόμος 2556/1997 Μέτρα κατά της εισφοροδιαφυγής, διασφάλιση εσόδων Ι.Κ.Α και άλλα θέματα.
- 22) Νόμος 1882/1990 Μέτρα για την περιστολή της φοροδιαφυγής, διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις.
- 23) Βελέντζας Γ., Ανώνυμη Εταιρεία, εκδ. ΙΥΣ, Θεσ/νίκη, 1999
- 24) Ευθυμιατού-Πουλάκου Αντωνία, Επιτομή Εμπορικού Δικαίου, 5^η εκδ. Αντ. Ν. Σακκουλά, Αθήνα 2008
- 25) Καραγιάννης Δ., Καραγιάννης Ι., Συστάσεις-μετατάξεις-μετατροπές-συγχωνεύσεις-λύσεις και εκκαθαρίσεις επιχειρήσεων, εκδ. Αρίων, Θεσ/νίκη 2003
- 26) Λεοντάρη Κ. Μιλτιάδη, Μετατροπή-Συγχώνευση & Διάσπαση Εταιρειών, 5^η εκδ. Πάμισος, Αθήνα 2008